

2017-04-10

Årsredovisning 2016

FÖR ÖSTHAMMARS KOMMUN

Innehållsförteckning

Denna och följande sida ger en mer detaljerad innehållsmässig beskrivning av de olika delarna i Östhammars kommuns årsredovisning.

Organisation och övergripande kommentarer.....sid 4

Kommunstyrelsens ordförande Jacob Spangenberg
ger sin syn på året som gått.....sid 4
Östhammars kommun/organisation.....sid 5
Kommunens nämnder organisation.....sid 6

Förvaltningsberättelse

Befolkningsutveckling.....sid 7

Måluppfyllelse.....sid 8

Här redovisas uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål med kommentarer.

Finansiell analys.....sid 12

Målsättningen med den finansiella analysen är att lyfta fram årets finansiella resultat och de viktigaste trenderna både inom kommunen och inom den sammanställda redovisningen. Här ges också en beskrivning av uppfyllande av balanskrav och god ekonomisk hushållning.

Drift- och investeringsredovisning.....sid 15

Kommunens drift- och investeringsredovisning med korta kommentarer redovisas.

Personalekonomisk redovisning.....sid 17

Personalekonomisk redovisning ska beskriva väsentliga personalförhållanden. I detta avsnitt fokuseras kommunens personal ur ett antal aspekter.

Resultaträkning, kassaflödesanalys, balansräkning.....sid 20

Kommunens och koncernens resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning

Fem år i sammandrag.....sid 22

Ett antal finansiella nyckeltal redovisas tillsammans med 5-års uppställning av kommunens finansiella utveckling

Noter.....sid 23

Under detta avsnitt redovisas noter till resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning.

Tillämpade redovisningsprinciper.....sid 27

Här görs en beskrivning av de viktigaste redovisningsprinciperna både för kommunen och för koncernen. Östhammars kommuns följer kommunallag, kommunal redovisningslag och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

Kommunens verksamhet

Modell för analys av verksamheten.....sid 28

Östhammars kommun använder en modell för beskrivning och analys av kommunens verksamhet. Följande fem perspektiv beskrivs och problematiseras:

Måluppfyllelse, årets viktiga händelser, prestationer och kvalitet, ekonomiskt resultat och årets verksamhet i ett framtidsperspektiv.

Nämndernas verksamhetsberättelser.....sid 29

Kommunstyrelsen.....sid 31

varav Lokal säkerhetsnämnd.....sid 32

varav Teknisk förvaltning.....sid 32

varav VA verksamhet.....sid 33

varav Renhållningsverksamhet.....sid 34

Bygg- och miljönämnd.....sid 35

Kultur- och fritidsnämnd.....sid 36

Barn- och utbildningsnämnd.....sid 38

Socialnämnd.....sid 41

Bolagen i den sammanställda redovisningen.....sid 44

Här redovisas de bolag som ingår i koncernen Östhammars kommun, nämligen Stiftelsen Östhammarshem och Hargs Hamn AB.

Hållbarhetsbokslut.....sid 45

Övrigt

Redovisningsmodell och nyckeltal.....sid 51

En kort beskrivning av kommunens redovisningsmodell och några av de finansiella nyckeltal som används i denna årsredovisning

Revisionsberättelse.....sid 52

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Ännu ett arbetsår är till ända och det är dags att göra bokslut för verksamheten, där både verksamhetsmässiga såväl som ekonomiska resultat redovisas. För år 2016 är resultatet utomordentligt gott med ett samlat överskott på 71 miljoner kronor, det vill säga mer än 7 procent av kommunens omsättning. I budget för 2016 budgeterades ett överskott på 15 miljoner kronor, vilket innebär att resultatförbättring är mycket stor. Det finns flera orsaker till detta, bland annat försäljningar, oväntade finansiella intäkter, låg ränta samt statsbidrag. Det förtjänar dock att nämnas att den underliggande verksamheten självklart har en stor del i det goda resultatet. Kommunens medarbetare har gjort förtjänstfulla insatser under året på alla nivåer. Såväl förtroendevaldas som chefers och medarbetares goda insatser förtjänar att lyftas fram i sammanhanget.

Frågan: Vart är vi på väg? ställer programledaren retoriskt i "På Spåret". Det finns all anledning att fråga sig detta även när det gäller Östhammars kommun. Jag tar här chansen att sja om några av framtidsutsikterna för vår kommuns utveckling;

- Befolkningen har fortsatt att öka. Det verkar som vi har fått ett trenderbrott då ökningen varit 259 fler invånare än förra året. Det finns anledning att fundera över huruvida ambitionen för tillväxten bör ökas från 100 till 400 fler invånare.
- Fler nya bostäder behövs för att härbärgera alla nya invånare. En tydlig tillväxtambition kräver nya bostäder, därför kommer vi att erbjuda byggbar mark för 3000 nya bostäder längs stråket Skoby till Öregrund under de kommande tio åren. Det blir kommunens erbjudande till Region Uppsala som motprestation till att ombyggnationen av hela vägsträckan från Gimo – Börstil finansieras.
- Även i Österbybruk och på landsbygden finns också stor potential för utveckling. Självklart ska det byggas även där.
- Kommunens kärnverksamhet som gäller barn, unga, äldre och omsorgsbehövande ska även i framtiden leverera välfärd av högsta kvalitet. Medborgarna har självklara förväntningar på att Östhammars kommun löser detta uppdrag. Det finns långsiktiga finansieringsutmaningar för välfärden vilka måste lösas med att vi jobbar smartare och mer effektivt. Digitaliseringen är bara

i sin linda och kommunen måste ligga i framkant för att kunna svara upp mot förväntningarna.

- Den demografiska utvecklingen med allt fler äldre, ställer stora krav på kommunens vård och omsorg. Här finns anledning att arbeta med långsiktiga strategier för hur behoven ska lösas. Äldreplanen som just nu tas fram på uppdrag av kommunstyrelsen och socialnämnden blir ett bra verktyg för detta.

Det finns anledning att kontinuerligt se över de mål som kommunen har för sin verksamhet. Troligen ska vi ha färre men bättre mål i kommande budgetbeslut, men detta får vi återkomma till. Det mycket goda resultatet under 2016 kommer att vara mycket bra för att finansiera de stora investeringar som ligger framför oss.

Slutligen ett stort tack till alla förtroendevalda och medarbetare i Östhammars kommun för era stora insatser under 2016.

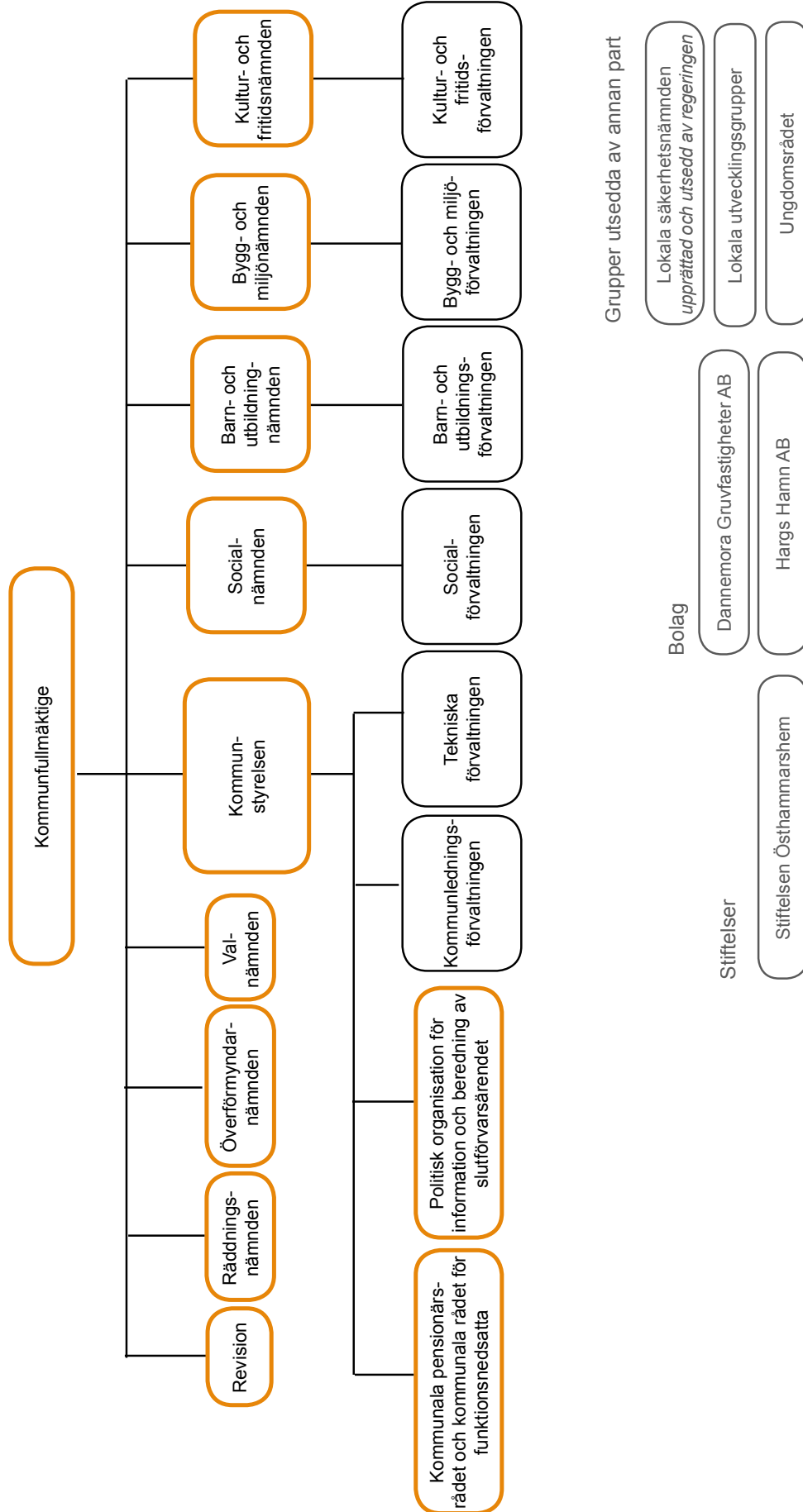
Jacob Spangenberg (C)

Ordförande i kommunstyrelsen

Vår politiska organisation

Vår tjänstemannaorganisation

Organisation och övergripande kommentarer

Kommunens verksamhet

Nämnder och verksamhet

Kommunfullmäktige

Jonas Svensson	Ordförande	S
Kerstin Björck-Jansson	1:e vice ordf	C
Urban Englesson	2:e vice ordf	M
Margareta Widén-Berggren	Ledamot	S
Tomas Bendiksen	Ledamot	S
Sanne Eriksson	Ledamot	S
Roger Lamell	Ledamot	S
Ann-Charlotte Grehn	Ledamot	S
Jonas Lennström	Ledamot	S
Lisa Norén	Ledamot	S
Caroline Schnell	Ledamot	S
Mika Muhonen	Ledamot	S
Angelica Örneholm	Ledamot	S
Torkel Gille	Ledamot	S
Désirée Mattsson	Ledamot	S
Thomas Eriksson	Ledamot	S
Anna Frisk	Ledamot	S
Örjan Mattsson	Ledamot	S
Camilla Forsberg	Ledamot	S
Lennart Norén	Ledamot	S
Hans Lagenius	Ledamot	S
Ingvar Skönstrand	Ledamot	S
Jacob Spangenberg	Ledamot	C
Bertil Alm	Ledamot	C
Lisa Landberg	Ledamot	C
Inger Abrahamsson	Ledamot	C
Gunnel Wahlgren	Ledamot	C
Josefine Nilsson	Ledamot	C
Håkan Dannberg	Ledamot	C
Anna-Lena Söderblom	Ledamot	M
Lennart Owenius	Ledamot	M
Pär-Olof Olsson	Ledamot	M
Christer Lindström	Ledamot	M
Gunilla Delwall	Ledamot	M
Allan Kruukka	Ledamot	M
Joakim Andersson	Ledamot	SD
Martin Wahlsten	Ledamot	SD
Linn Myhrberg	Ledamot	SD
Peter Brandt	Ledamot	SD
Claes Welamson	Ledamot	SD
Ingemar Adén	Ledamot	BOA
Lars O Holmgren	Ledamot	BOA
Kerstin Dreborg	Ledamot	MP
Åsa Lindstrand	Ledamot	-
Ingeborg Sevastik	Ledamot	V
Mohammad Sabur	Ledamot	V
Christer Bohlin	Ledamot	L
Sören Axelsson	Ledamot	LPO
Lena Hagman	Ledamot	KD

Kommunstyrelse

Jacob Spangenberg	Ordförande	C
Margareta Widén-Berggren	1:e vice ordf	S
Lennart Owenius	2:e vice ordf	M
Tomas Bendiksen	Ledamot	S
Roger Lamell	Ledamot	S
Ann-Charlotte Grehn	Ledamot	S
Jonas Svensson	Ledamot	S
Bertil Alm	Ledamot	C
Pär-Olof Olsson	Ledamot	M
Jan Holmberg	Ledamot	M
Peter Brandt	Ledamot	SD

Nämndernas ordförande och vice ordförande

<i>Kultur- och fritidsnämnd</i>		
Jonas Lennström	Ordförande	S
Maria Nyström	Vice ordf	KD
<i>Socialnämnd</i>		
Kerstin Björck-Jansson	Ordförande	C
Anna-Lena Söderblom	Vice ordf	M
<i>Bygg- och miljönämnd</i>		
Tomas Bendiksen	Ordförande	S
Gunilla Delwall	Vice ordf	M
<i>Barn- och utbildningsnämnd</i>		
Roger Lamell	Ordförande	S
Christer Lindström	Vice ordf	M
<i>Lokal säkerhetsnämnd</i>		
Margareta Widén-Berggren	Ordförande	S
Lennart Owenius	Vice ordf	M
<i>Gem nämnd för Räddningstjänst</i>		
Margareta Widén-Berggren	Ledamot	S
Lennart Owenius	Ledamot	M
<i>Gem Överförmyndarnämnd</i>		
Elisabet Eklund	Ledamot	C
<i>Valnämnd</i>		
Håkan Högström	Ledamot	S
Gunilla Delwall	Ledamot	M

Kommunfullmäktigevalet 2014

	Antal röster	Proc.	Man- dat
Moderaterna	2 048	14,40	7
Centerpartiet	2 234	15,71	8
Folkpartiet liberalerna	426	3,00	1
Kristdemokraterna	348	2,45	1
Arbetarepartiet- Socialdemokraterna	5 559	39,08	20
Vänsterpartiet	540	3,80	2
Miljöpartiet de gröna	612	4,30	2
Sverigedemokraterna	1 400	9,84	5
Borgerligt alternativ	618	4,35	2
Landsbygdspartiet			
Oberoende	375	2,64	1
Övriga partier	63	0,44	0
Totalt	14 223	100,0	49

Östhammars kommuns

ledningsgrupp

Peter Nyberg	kommundirektör
Linn Sunnelid	administrativ chef
Dan Malmberg-Jansson	it-chef
Annika Bexelius	teknisk chef
Lena Hellström	kultur- o fritidschef
Lisbeth Bodén	barn-o utbildningschef
Håkan Dahlqvist	socialchef
Charlotte Köhler	bygg- o miljöchef
Ulf Andersson	näringslivs- och enhetschef
Marie Berggren	

Befolkningsutveckling

Folkmängd	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	21 262	21 352	21 374	21 563	21 822
Män	10 902	10 941	10 965	11 071	11 209
Kvinnor	10 360	10 411	10 409	10 492	10 613
Folkmängdsförändring					
Nyfödda	232	202	194	227	231
Avlidna	276	230	244	217	250
Födelsenetto	-44	-28	-50	10	-19
Flyttningsnetto	-81	120	72	180	288
Befolkningsförändring	-125	90	22	190	259
Utdebitering					
Kommunen	21,69	21,69	21,69	21,69	21,69
Landstinget	11,16	11,16	11,16	11,16	11,71
Kyrkan, snitt	0,29	0,30	0,30	0,31	0,31
Totalt	33,14	33,15	33,15	33,16	33,71
+ medlem i Sv kyrkan	1,09-1,39	1,09-1,39	1,09-1,39	1,25*	1,26*
* genomsnitt					

Tabellen ovan visar befolkningsutvecklingen i Östhammars kommun under de senaste fem åren. Antal kommuninvånare och dess sammansättning är av avgörande betydelse för kommunens skatteintäkter och statsbidrag.

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 2016

KF 1 Östhammars kommun ska vara en kommun som ger barn och unga goda förutsättningar att möta framtidens utmaningar

Styrtal	Målvärden 2016	2015	2016	Kv 2016	Män 2016	
• Andelen godkända i alla ämnen	100%	76%	75%	80%	71%	
• Andel i högskolestudier inom 3 år efter avslutat gymnasieprogram *	50%	43%	50%			
• Andelen unga i öppen arbetslöshet	<5%	3,9%	3,6%			
• Andel ungdomar som inte kommer tillbaka efter avslutad insats	80%	91%	75%			
• Andelen unga som mår bra, enligt Liv och hälsa ung	90%	74%	70%	61%	79%	

* måttet visar summan för bägge könen

Källa: Skolverket, Arbetsförmedlingen, SCB, Liv och Hälsa

KF 2 Östhammars kommun ska vara en kommun med stöd- och omsorgsverksamhet som utgår från individens behov och värdighet

Styrtal	Målvärden 2016	2015	2016	Kv 2016	Män 2016	
• Brukarnöjdhet i hemtjänst	95%	94%	92%	93%	89%	
• Brukarnöjdhet i särskilt boende	90%	83%	79%	87%	68%	
• Brukarnöjdhet funktionshinder	90%	90%	90%			
• Andel som under året erhållit försörjningsstöd*	2,2%	2,2%	2,0%			

* Pga nytt verksamhetssystem är inte siffrorna jämförbara mellan åren

Källa: Kolada (SKL), SCB, SoS

KF 3 Östhammars kommun ska vara en kommun med gott bemötande och hög tillgänglighet

Styrtal	Målvärden 2016	2015	2016	Kv 2016	Män 2016	
• Andel som upplever att vi har en god tillgänglighet och ett gott bemötande	Index 57	55	52			
• Andel som får svar på telefonfråga	60%	25%	79%			
• Andelen som får svar på e-post inom 2dgr	90%	90%	75%			

Källa: Profitel, egna uppgifter

KF 4 Östhammars kommun ska vara en kommun där invånarna upplever förutsättningar för delaktighet

Styrtal	Målvärden 2016	2015	2016	Kv 2016	Män 2016	
• Andel som upplever att vi möjliggör för medborgarna att delta i kommunens utveckling	70%	67%	67%			
• Andel medborgare som upplever att de har inflytande över kommunens verksamhet	50%	37%	34%			

Källa: SKL, Kolada, SCB

KF 5 Östhammars kommun ska vara en kommun med ett gott företagsklimat

Styrtal	Målvärden 2016	2015	2016	Kv 2016	Män 2016	
• Svenskt Näringslivs ranking	Topp 100	188	224			
• Stockholm Business Alliance (SBA) NKI	75	68	65			
• Antalet nya företag/år	>100	77	99			
• Andel hushåll och företag med 100 mbits/s	50%	39%	53%			

Källa: Svenskt Näringsliv, SBA, egna uppgifter, Länsstyrelsen

KF 6 Östhammars kommun ska vara en attraktiv kommun där befolkningen trivs och kontinuerligt ökar

Styrtal	Målvärden 2016	2015	2016	Kv 2016	Män 2016	
• Andel medborgare som är nöjda med sin fritid	60%	52%	53%			
• Andel medborgare som upplever en trygg kommun	75%	70%	68%			
• Befolkningsökning/år	200	189	259			
• Fokus bäst att bo ranking, landsbygdskommuner	Topp 20	17	26			

Källa: Egna uppgifter, SCB, Fokus

KF 7 Östhammars kommun ska vara en kommun med minskad miljöpåverkan

Styrtal	Målvärden 2016	2015	2016	Kv 2016	Män 2016	
• Miljöaktuellt ranking, senast 2018	Topp 125	157	177			
• Andelen inköpta ekologiska livsmedel	25%	19%	24%			
• Minskning av koldioxidutsläpp (CO2) från tjänsteresor med bil (2018)	20%	-	-5%			
• Andel förnybart bränsle i tjänstebilarna (2018)	30%	19%	9%			
• Antalet inventerade avlopp/år	350	-	178			
• Andelen återvunnet hushållsavfall	35%	25%	30%			

Källa Kolada, Miljöaktuellt, egna uppgifter

KF 8 Östhammars kommun ska ha en ekonomi och verksamhet med god ekonomisk hushållning, både i kort- och långsiktigt perspektiv.

Styrtal	Målvärden 2016	2015	2016	Kv 2016	Män 2016	
• Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning	2%	1,9%	6,3%			
• Intäktsökningen av skatter, statsbidrag och utjämning ska överstiga nettokostnadsutvecklingen	0,5%	-3,1%	4,5%			
• Samtliga styrelser och nämnder följer budget	100%	100%	100%			

KF 9 Östhammars kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

Styrtal	Målvärden 2016	2015	2016	Kv 2016	Mån 2016	
• Nöjd medarbetarindex*	80%	80%	-			
• Jämställdhetsindex	ökande	60	65			
• Attraktiv arbetsgivarindex	ökande	98	99			

Källa: Egna uppgifter, Jämix, Medarbetarundersökningen 2015

* Undersökningen gjordes inte 2016

Kommentarer till måluppfyllelse av kommunfullmäktiges prioriterade mål

Kommunfullmäktige beslutade 2012 att införa ett nytt måldokument, Kommunfullmäktiges prioriterade mål. Det nya dokumentet innehöll fler mål, fjorton istället för tre samt hade tydliga styrtal och ett större fokus på effekter för medborgare och företag. Det har även varit uttalat att resultat skall kunna jämföras med andra offentliga organisationers resultat.

Dokumentet har reviderats vid tre tillfällen och det senaste beslutet innebar att antalet mål minskats till nio samt att styrtalen är mer kommungenerella än nämndspecifika. Värt att notera är att ett flertal styrtal har ändrats, dels för att spegla verksamheten bättre men även då ett antal av tidigare styrtal varit svåra att ta fram även om tanken varit god.

Revisionen har sedan målen införts efterfrågat en tydligare uppfattning från kommunstyrelsen om vad styrelsen avser att göra för att förbättra måluppfyllelsen.

Den kommunala strukturen för att följa upp resultat/mål kan delas upp i tre delar;

Dels den omedelbara kontinuerliga uppföljning som sker direkt i verksamheten. Där avvikelser och tillkortakommanden följs upp, värderas och åtgärdas kontinuerligt. Detta görs dels i samråd med nämnden/styrelsen eller direkt i verksamheten. Ett exempel på detta är de verksamheter som infört Lean som arbetssätt och följer verksamheten veckovis genom s.k. tavelmöten.

Dels genom kontinuerlig återrapportering till nämnd samt rapportering av nämndens verksamhet till kommunstyrelsen (uppsiktsplikten). Detta utgör grund för samt påverkar främst arbetet med nästkommande verksamhetsplan (2017 års verksamhetsplan).

Dels genom bokslutsseminarium (fokus på den måluppfyllelse som nåtts under verksamhetsåret) som ligger till grund för prioriteringar och arbetet med att ta fram kommande mål- och budgetdokument (2018 års verksamhetsplan).

Styrtal

Då varje mål beskriver en övergripande ambition är det viktigt att koppla styrtal till målet för att säkerställa måluppfyllelse. Styrtalen har tagits fram i samarbete mellan tjänstemän och kommunstyrelsen. Kravet på styrtalen har varit att de skall vara;

- Relevanta – indikera träffsäkert i förhållande till målets hela bredd.
- Mätbara – kunna mätas tydligt utan behov av bedömningar eller tolkningar.
- Jämförbara – vara en indikator som lätt kan jämföras mellan organisationer.
- Externt framtagen – en indikator som är framtagen och mäts av vederhäftig extern part.
- Effektiv/rimlig – skall upplevas rimlig att ta fram i förhållande till sitt värde.

Hur mäter vi måluppfyllelse

Mål och styrtal hanteras och redovisas enligt nedanstående.

Målen antas för mandatperioden. Styrtal och målvärden revideras årligen. Måldokumentet fastställs av kommunfullmäktige i samband med budget. Måluppfyllelsen redovisas som uppfyllt, delvis uppfyllt eller ej uppfyllt – i dokumentet redovisas det som färger – grön, gul och röd. Definition av uppfyllt: fler än hälften av indikatorerna (indikatorn) är till minst 90% uppfyllda. Definition av delvis uppfyllt: fler än hälften av indikatorerna (indikatorn) är till 80% uppfyllda eller att resultat är över riksgenomsnittet. Definition av ej uppfyllt: hälften eller flera av indikatorerna har ett resultat om 80% eller lägre.

KF1

Kommunstyrelsen noterar att resultatet i grundskolan och avseende ungas mående inte når måluppfyllelsen. Det finns anledning att särskilt följa utvecklingen inom dessa områden samt i samband med beredningen av budget 2018. Glädjande är att andelen som söker högre studier ökar samt att ungdomsarbetslösheten fortsätter nedåt.

KF2

Kommunstyrelsen konstaterar att resultatet inom äldreomsorgens kvalitetsindikatorer är fortsatt högt även om man kan skönja en svagt nedåtgående trend. Glädjande är att behovet av försörjningsstöd befinner sig på en mycket låg nivå.

KF3

Resultatet avseende service och bemötande ligger nära måluppfyllelsen. Kommunstyrelsen konstaterar att det finns anledning att ytterligare förstärka detta arbete genom införande av ett flertal e-tjänster under året.

KF4

Kommunstyrelsen konstaterar att målet inte uppfylls. Trots flera infrastrukturella åtgärder, vägar in för dialog och kommunikation, upplever inte medborgarna att delaktigheten ökar. Det finns stor anledning att se över de aktiviteter som görs idag.

KF5

Kommunstyrelsen konstaterar att målet uppnås delvis. Två av styrtalen uppnås helt, bredbandsutveckling och antal nya företag per år. Dock är det totala resultatet långt från kommunfullmäktiges ambition. På målområdet krävs såväl översyn som nya åtgärder.

KF6

Kommunstyrelsen noterar glädjande att befolkningsutvecklingen är större än målsättningen. Samtidigt ges Östhammars kommun ett gott betyg i såväl boendattraktivitet som trygghet. Kommunstyrelsen konstaterar dock att attraktivitetsbegreppet innehåller hela den kommunala leveransen och ställer således krav på hela den kommunala verksamheten.

KF7

Kommunstyrelsen konstaterar att målet uppnås inte. Arbetet med kommunens nyligen antagna miljömål och därmed följande åtgärder bedöms öka måluppfyllelsen redan under 2017. Den nya fordonsupphandlingen, från fossil till el samt nya riktlinjer för tjänsteresor bedöms påverka resultatet redan under slutet av verksamhetsåret.

KF8

Kommunstyrelsen konstaterar att målet uppfylls. I samband med delårsbokslutet var prognosen att målet ej skulle uppfyllas. Ett vägande skäl till att resultatet förändras så pass mycket under andra halvåret är de kraftigt ökande statsbidragen samt att det varit svårt att kvalitets-säkra intäktsprognoserna.

KF9

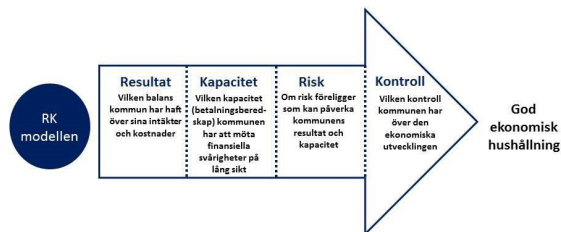
Kommunstyrelsen konstaterar att målet uppnås. Kommunens index som attraktiv arbetsgivare har ökat med en poäng. Jämställdhetsindex har förbättrats något, men kommunen placerar sig fortfarande sist i Nyckeltalsinstitutets jämställdhetsranking. Det attraktiva arbetsgivarskapet kommer att vara en ännu större nyckelfaktor såväl avseende kostnader som kvalitet. Östhammars kommun behöver vidta flera åtgärder på området. Flera har redan påbörjats men ytterligare åtgärder behövs. Särskilt fokus bör läggas vid sjuktal och rehabilitering, den goda arbetsmiljön, heltid för den som önskar, lön och förmåner, delaktighet samt ledarskap och medarbetarskap.

Finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för Östhammars kommun används en finansiell analysmetod som benämns RK-modellen. Den utgår från fyra viktiga finansiella aspekter:

- Det finansiella resultatet
- Kapacitetsutvecklingen
- Riskförhållanden
- Kontrollen över den finansiella utvecklingen

Varje aspekt analyseras med hjälp av de nyckeltal som finns under respektive rubrik.

Resultat och kapacitet

Årets resultat och dess orsaker kartläggs. En eventuell obalans, det vill säga att kostnaderna överstiger intäkterna eller att en rörelserikning mot obalans sker, är en varningssignal. Under detta perspektiv analyseras också investeringar och deras utveckling. Nyckeltalet nettokostnadsandel speglar hur stor del av skatteintäkter och statsbidrag som den löpande driftverksamheten tar i anspråk. Det är viktigt för kommunens ekonomi hur nettokostnaderna utvecklar sig i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag. Det utrymme som finns kvar kan till exempel användas till amorteringar av långfristiga lån, finansiering av investeringar eller sparande.

Självfinansieringsgraden mäter hur stor andel av finansieringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som uppstår när den löpande driften är betald. Om självfinansieringsgraden är 100 procent innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar och behöver inte låna för att investera. Därmed stärks kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme.

Kapacitet

Kapacitet handlar om att mäta och redovisa vilken långsiktig finansiell motståndskraft kommunen har. Viktiga mått när kapaciteten analyseras är att studera hur soliditeten och låneskulden förändras över tid. Soliditeten visar kommunens långsiktiga betalningsförmåga, det vill säga hur stor del av balansomslutningen som finansierats

med eget kapital och ackumulerade vinster. Soliditeten påverkas av en förändrad balansomslutning och ett förändrat resultat.

Finansnettos utveckling är intressant ur finansieringssynpunkt. Det visar kommunens kostnader för att finansiera tillgångarna med lånade medel. Skuldsättningsgraden speglar hur stor andel av tillgångarna som finansierats av lånat kapital. Skuldsättningsgraden har en nära koppling till nyckeltalet soliditet. En hög skuldsättningsgrad medför en låg soliditet, och tvärtom. Från och med 1998 redovisas kommunens pensionsskuld enligt den så kallade blandmodellen. Pensioner intjänade efter 1998 har avsatts i balansräkningen. Intjänade pensioner före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen.

Risk och kontroll

Med risk avses hur kommunen är finansiellt exponerad. En god ekonomisk hushållning innebär att kommunen i kort- och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. Kommunen ska upprätthålla en sådan likviditet eller kortfristig betalningsberedskap att de löpande utbetalningarna kan göras utan besvär. Ett mått som mäter den kortfristiga betalningsberedskapen är balanslikviditeten (omsättningstillgångar delat med kortfristiga skulder). Om måttet är 100 procent eller över innebär det skulder som förfaller inom den närmaste tiden kan betalas. Stora borgensåtaganden kan betyda en finansiell risk för kommunen i form av övertagande av lån.

Med finansiell kontroll avses bland annat hur upprättad budget och prognos följs. En god följsamhet mot budget/prognos är ett uttryck för god ekonomisk hushållning. Prognossäkerheten visar på hur ekonomistyrningen i kommunen bidrar till att en god ekonomisk hushållning upprätthålls. Det innebär att kommunen på ett bättre sätt kan korrigera eventuella svackor på kort sikt.

2016 års nyckeltal

På kort sikt klarar sig Östhammars kommun bra. Likviditeten är god generellt men fluktuationen är stor mellan in- och utbetalningar inom månad och år. Det låga ränteläget har gjort det möjligt att ha en hög kreditnivå. Nettokostnadsandelen har de senaste åren positivt påverkat intäktssidan med reavinster från försäljning av exploateringsmark/fastigheter. Kommunen har även god förmåga att betala skulder ur ett kort och medellångt perspektiv. I nuläget och de kommande åren är inte resultatet eller överskottet från skatteintäkterna tillräckliga för att kunna finansiera större investeringsvolym. Nyupplåning kommer att fresta på driftbudgeten när räntorna åter stiger. Ekonomistyrningen behöver vidare utvecklas för att bättre styra över tillgängliga resurser och hur de ska prioriteras och fördelas.

Resultat & Kapacitet Östhammars kommun

Resultat & Kapacitet mnkr	2014	2015	2016
Årets resultat	41,8	20,1	71,0
Resultat av skatter o gen. Statsbidrag	% 4,1	1,8	6,3
Underliggande resultat, exklusive jämförelsestörande poster	38,0	16,5	64,8
Verksamhetens andel av skatteintäkter	% 90,5	92,6	88,3
Avskrivningarnas andel av skatteintäkter	% 4,9	5,2	5,3
Finansnettosandel av skatteintäkter	% 0,6	0,3	0,2
Kostnadernas andel av skatteintäkter	% 96,0	98,0	93,7
Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringar	% 40	94	168,9
Nettoinvestering/nettokostn	% 23	8	7,3
Avskrivning/nettoinvestering	% 22	69	77,5
Soliditet enl. balansräkning	% 48	46	48,4
Soliditet inkl hela pensionsåtagande	% 8	10	16
Tillgångsförändring	% 12	9	5,7
Förändring av eget kapital	% 7	3	11,1
Skuldsättningsgraden	% 52	54	51,6
Varav kortfristig skuldsättn.grad	% 16	17	17,1
Varav långfristig skuldsättn.grad	% 32	33	31,6
Varav pensionsskuldsättn.grad	% 4	3	2,9
Avsättningar pensioner	31	31	28,1
Pensionsförpliktelser äldre än 1998	515,3	496	480,1
Total pensionsskuld	546,3	558	541,7

Östhammars kommun redovisade 2016 ett positivt resultat om 71 mnkr. Det innebär ett överskott jämfört med budget på 55 mnkr. Budgeterat överskott var 15,7 mnkr. Förklaringar till det kraftiga överskottet är framförallt bidrag från migrationsverket, 22 mnkr, som inte motsvaras av kostnader i samma omfattning. Kommunen fick tillbaka ca 5 mnkr från konkursboet efter Dannemora mineral. Kommunen har också sålt mark och tomter för ca 5 mnkr mer än budget. 2016 års skatteintäkter blev ca 3 mnkr högre än budget. Kommunens pensionskostnader blev 7 mnkr lägre än budget.

Relateras resultatet till verksamhetens nettokostnader blir utfallet 6,3 procent, en stor förbättring jämfört med 2015 och åren dessförinnan. Måttet bör ligga mellan 2-3 procent över en längre tidsperiod för att kommunen ska klara av att finansiera investeringar och skatteintäkter.

Nettokostnadsandelen, nettokostnadernas andel av skatteintäkter och generella statsbidrag uppgick till 93,7 procent. Det innebär att den löpande driften är finansierad med skattemedel och att kommunen under året inte behövde låna pengar till gjorda investeringar. Pensionskostnaderna kommer successivt att öka, men tryggas till viss del av att kapital avsatts för att möta framtida pensionsutbetalningar. Avskrivningarnas andel följer investeringstakten som skett över åren.

Självfinansieringsgraden av investeringarna uppgick till 169 procent. Måttet visar hur stor del av investeringarna

som måste lånefinansieras. Understiger värdet 100 procent lånar man till investeringar. Kommunen investerade för 77,7 mnkr vilket är marginellt mindre jämfört med 2015.

Soliditeten uppgick till 48 procent. Soliditet är ett mått som visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med skatteintäkter. Inklusiva pensionsåtagandet blev soliditeten 16 procent. Som jämförelse uppgick den genomsnittliga soliditeten för kommuner i riket 2014 till 8 procent inklusive pensionsåtaganden. Kommunens finansnetto visar ett nettokostnad på 1,9 mnkr. På grund av det låga ränteläget har kommunen under året fått betalt för att låna istället för att betala ränta. Det gäller för en del av lånen som finns i Kommuninvest i Sverige AB.

Strukturen på pensionsskulden innebär att utbetalningarna är relativt konstanta fram till år 2020. För pensioner intjänade efter 1998 görs avsättningar i balansräkningen. Avsättningarna, inklusive löneskatt, är relativt konstanta fram till 2020 enligt pensionsförvaltarens prognos.

Risk & Kontroll Östhammars kommun

Risk & Kontroll mnkr	2014	2015	2016
Likvida medel	39,0	57,6	99,5
Likviditetsdagar	dgr 22	10	
Balanslikviditet	% 65	115	110
Kassalikviditet	% 64	90	109
Rörelsekapital	-71,0	-22,9	24,8
Ko:s borgensåtaganden	549,6	561,5	551,9
Nämndernas prognossäkerhet 2016	Prognosdelår	Utfall 2016	Avvikelse
Kommunstyrelse exkl jmf störande poster	-156,1	-139,5	16,6
Bygg- o miljönamnd	-7,1	-6,1	1,0
Kultur- o fritidsnamnd	-32,9	-33,9	-1,0
Barn- och utbildningsnamnd	-504,7	-503,2	1,5
Socialnamnd	-404,7	-381,5	26,2

På grund av det stora överskottet har kommunens likviditet förbättrats påtagligt jämfört med 2015. Men detta är troligtvis en engångsföreteelse, framförallt beroende på stora utbetalningar från staten avseende flyktingmotagande, och bedöms inte vara bestående.

Pensionsförpliktelser Östhammars kommun

Kommunen har omfattande pensionsåtaganden som kommer att innebära stora utbetalningar i framtiden och utgöra kännbar belastning på resultaträkning och likviditet. Kommunens totala pensionsskuld vid utgången av 2016 var 542 mnkr. Hela pensionsförpliktelserna har återlånats till i huvudsak investeringar. Inga finansiella placeringar avseende pensionsmedel har gjorts. Pensionsförmåner intjänade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse och uppgår till 480 mnkr inklusive löneskatt, en minskning med 16 mnkr jämfört med föregående år. Ansvarsförbindelsen minskar i takt med utbetalningen av pensioner vilka bokförs som en kostnad i resultaträkningen.

Kommunens totala kostnader för pensioner blev knappt

Förvaltningsberättelse

58 mnkr 2016. Kostnader för pensioner består av utbetalningar av pensioner som intjänats före 1998, förändring i pensionsavsättning, pensionspremier för pensioner som intjänats efter 1998 samt löneskatt.

God ekonomisk hushållning

Enligt lagen om kommunal redovisning ska en kommun i förvaltningsberättelsen lämna uppgifter om årets resultat efter balanskravsjusteringar. Östhammars kommuns resultat efter balanskravsjusteringar framgår av tabellen nedan.

Balanskravsresultat 2016 mnkr

Årets resultat från resultaträkningen	71,0
Reducering av samtliga realisationvinster	-6,2
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	64,8
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0

Balanskravsresultat 64,8

Kommunallagen anger att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Detta innebär bland annat att varje kommun ska ange tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen och ställning i form av finansiell målsättning. Nedan redovisas kommunens fastställda finansiella mål och hur de har uppfyllts. Östhammars kommun har dessutom fastställt verksamhetsmål kopplat till god ekonomisk hushållning på ett strukturerat och likartat sätt för alla verksamheter. Uppfyllande av dessa verksamhetsmål redovisas separat.

Resultatmål

Kommunen uppfyller målet att det ekonomiska resultatet ska motsvara minst 2 procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Resultatet uppgår till 6,3 (1,8) procent 2016 enligt KF:s definition. Om balanskravsutredningsresultat används blir resultat 5,7 procent.

Mål för nettokostnadsutvecklingen

Kommunen uppfyller målet att intäktsökningen av skatter och bidrag ska överstiga nettokostnadsutvecklingen med 0,5 procent. Skatter och bidrag ökade med 3,9 procent och nettokostnaderna minskade med 0,6 procent. Resultatmålet uppgår till 4,5 procent (-2,6) 2016. Anledningen till att nettokostnaderna minskade är att brutto-intäkterna från verksamheten ökade betydligt snabbare än bruttokostnaderna för verksamheten framförallt beroende på stora intäkter från Migrationsverket.

Budgetmål

Kommunen uppfyller målet att varje nämnd och styrelse ska bedriva verksamheten inom beslutad budget.

Sammanställd redovisning (Koncernen)

Bruttoomsättningen för koncernen Östhammars kommun uppgick under året till 1 466 (1 395) mnkr. Årets resultat uppgår till 86,8 (39,9) mnkr.

Östhammarshem redovisar ett resultat om 23,4 (20,1) mnkr vilket är en förbättring med 3,3 mnkr jämfört med föregående år.

Hargs Hamn AB redovisar ett nollresultat (0,0) mnkr. Konkursen för Dannemora mineral har gjort att fraktvolymen för hamnen mer än halverats under 2016. Hargs hamn AB är ett dotterbolag till Östhammars kommun som äger 78% av kapital och röster. Övriga aktier ägs av Hargs Bruk AB och Mellansvenska Logistiktransporter (MLT) med vardera 11%.

Kommunens dotterbolag Dannemora Gruvfastighets AB fick tillbaks 5,5 mnkr från konkursboet efter Dannemora mineral.

Koncernens totala investeringsvolym är väsentligt lägre än föregående år. Självfinansieringsgraden av investeringarna har därför förbättrats.

Sammanställd redovisning i siffror 2014-2016

mnkr	2014	2015	2016
Bruttoomsättning	1 312	1 395	1 466
Balansomslutning	2 034	2 126	2 208

Resultatnivå för bolagen i koncernen 2014-2016

mnkr	2014	2015	2016
Östhammars kommun	41,8	20,1	71,0
Östhammarshem	27,4	20,1	23,4
Hargs Hamn AB	2,6	-0,1	0,0
Dannemora Gruvf.AB	-0,1	-0,2	-7,8
Räddningstj. Nordduppl	0,0	-	-
Koncernen	70,1	39,9	86,8

Driftredovisning

mnkr	Redovisning 2014	Redovisning 2015	Redovisning 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016
Kommunstyrelse	-138,1	-151,3	-139,5	-160,9	21,4
<i>varav finansförvaltning</i>	2,7	-0,2	10,4	-0,9	11,2
<i>varav kommunledningskontor</i>	-90,9	-92,2	-89,6	-94,4	4,7
<i>varav enheten för arbete o sysselsättning</i>	-17,5	-17,5	-19,1	-18,7	-0,5
<i>varav teknisk förvaltning</i>	-32,4	-41,4	-41,1	-47,0	5,9
Lokal Säkerhetsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bygg- och miljönämnd	-4,6	-4,2	-6,1	-6,6	0,5
Kultur- och fritidsnämnd	-30,0	-31,0	-32,2	-33,9	1,7
Barn- och utbildningsnämnd	-473,1	-492,1	-503,3	-505,2	1,9
Socialnämnd	-361,1	-390,7	-381,5	-404,7	23,2
Verksamhetens nettokostnad	-1 007,0	-1 069,3	-1 062,5	-1 111,3	48,8
Skatter och generella statsbidrag	1 054,9	1 092,6	1 135,4	1 132,5	3,0
Räntenetto	-6,1	-3,3	-1,9	-5,5	3,6
Årets resultat	41,8	20,1	71,0	15,7	55,3

Bokslutskommentar

Östhammars kommun redovisar ett resultat för 2016 på 71,0 mnkr att jämföra mot ett budgeterat resultat på 15,7 mnkr. Resultatet är 55 mnkr högre än budget. Det är intäktssidan som förklarar överskott. Intäkterna är 78 mnkr högre än budget medan kostnaderna stannar på 34 mnkr högre än budget. Därtill så blev skatteintäkter och utjämnung ca 3 mnkr högre än budgeterat. Kommunens räntekostnader blev knappt 4 mnkr lägre än budget. Under 2016 har Östhammar erhållit ränteintäkter på en del av upplåningen istället för att betala räntor för upplåningen.

Det stora överskottet på intäktssidan beror bl a på stora bidragsutbetalningar från Migrationsverket som inte motsvaras av lika stora kostnader. Överskottet som genererats på grund av bidrag från Migrationsverket är ca 22 mnkr varav 20 mnkr kan hänföras till socialnämnden och 2 mnkr barn och utbildningsnämnden. Kommunen fick också tillbaka drygt 5 mnkr från konkursen efter Dannemora mineral. Kommunen har sålt mark och anläggningstillgångar för 5 mnkr mer än budgeterat. På kostnadssidan ligger personalkostnader i nivå med budget. Däremot så är pensionskostnaderna ca 7 mnkr lägre än budgeterat. Kostnaderna som överskridit budget lig-

ger på köp av tjänster och övriga kostnader vilket beror på flyktingsituationen men dessa understiger som tidigare nämnts den ersättning som erhållits från Migrationsverket. Detta visar att kommunen hanterat den rådande situationen främst genom att köpa in resurser istället för att anställa personal.

Betraktar man det ekonomiska utfallet ur ett nämndperspektiv så återfinns de största överskotten inom socialnämnden där bidragen från Migrationsverk till största delen redovisats. Även kommunstyrelsen redovisar betydande överskott. Under kommunstyrelsen redovisas intäkterna från Dannemora mineral, pensionskostnader och tekniska förvaltningen vars överskott förklaras av markförsäljningar och att kostnaden för snöröjning blev lägre än budget. Barn- och utbildningsnämndens överskott beror till största delen på gymnasieverksamheten där verksamheten för nyanlända inte är fullt utbyggd. Överkottet inom Kultur och fritidsnämnden beror på att främst på att intäkter från idrotts- och simhallar som borde redovisats 2015 har redovisats under 2016 istället.

Förvaltningsberättelse

Investeringsredovisning

Nämndernas nettoinvesteringar, mnkr	Redovisning 2014	Redovisning 2015	Redovisning 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016
Kommunstyrelse	247,9	77,2	64,5	141,4	76,9
<i>varav kommunledningskontor</i>	2,2	9,8	8,0	15,0	7,0
<i>varav IT kontor</i>	10,3	1,8	2,5	2,5	0,0
<i>varav enheten för arbete och sysselsättning</i>	0,1	0,0		0,5	0,5
<i>varav teknisk förvaltning</i>	209,6	40,8	49,3	111,9	62,7
<i>varav affärsverksamhet VA</i>	25,7	22,1	3,1	9,3	6,1
<i>varav affärsverksamhet renhållning</i>	0,0	2,8	1,6	2,3	0,7
Bygg- och miljönämnd	0,0	0,2	0,7	1,6	0,9
Fritidsnämnd	0,1	0,4	1,3	8,8	7,5
Barn- och utbildningsnämnd	7,7	2,8	5,1	5,7	0,6
Socialnämnd	1,4	1,2	6,1	10,3	4,2
Nettoinvesteringar kommunen	257,1	81,8	77,7	167,8	90,1

Större investeringar, mnkr

Här redovisas investeringar i kommunen Utgifter 2016
som beräknas överstiga 5 mnkr

Pågående projekt	Utgifter 2016		Totala utgifter			
	Budget 2016	Redovisning 2016	Budget	Redovisat	Prognos	Avvikelse
Björnhålsskogen, Alunda	0,6	0,7		1,0		-1,0
Prästgårdshöjden, Alunda	0,2	0,2		0,2		-0,2
Sandika, Östhammar	0,1	0,1		0,1		-0,1
Nya skolan, Östhammar	10,0	0,2	206,0	0,2	206,0	0
Kommunhus ventilation	13,0	18,0	25,5	29,0	29,4	-3,9
Förskolan Diamanten	3,4	3,1	5,8	5,5	6,3	-0,5
Kulturhus Storbrunn	13,8	4,6	59,0	25,3	59,0	0
Ny brandstation Gimo	3,8	0,4	14,0	0,6	14,0	0
Gimo simhall	20,0	1,2	28,0	1,2	29,0	-1,0
Ombyggn storkök Bruksgymn	7,0	6,8	7,0	6,8	6,8	0,2

Arbetet med den nya skola i Östhammar har påbörjats senare till följd av längre tid för programskede och beslut om upphandlingsform.

Utfallet för kommunhuset ventilation blev högre än förväntat till följd av hyreskostnader, högre ÄTA-kostnader samt att projektets sista lyft kom under 2016, snarare än 2017 vilket budgeterats.

Kulturhus Storbrunn, byggstart senarelagd på grund av inkomna anbud överskred beslutad budget.

Gimo simhall, tidplanen förskjuten med byggstart senare än beräknat på grund av mer utredningsarbete i innan upphandling.

Personalekonomisk redovisning

Varje dag går cirka 1700 personer till arbetsplatsen Östhammars kommun för att leverera välfärd och utveckling så att vårt lokala samhälle kan fortsätta vara tryggt och attraktivt. Vi gör det tillsammans, med engagemang, ansvar och öppenhet. Det är vi stolta över.

Vi behöver kompetenta medarbetare för att kunna leverera välfärd och samhällsutveckling. För att kunna attrahera och behålla kompetens behöver vi kunna erbjuda ett hållbart arbetsliv och en attraktiv arbetsplats. Därför behöver vi analysera personalnyckeltal och använda dem som en utgångspunkt för vidare utveckling.

Våra medarbetare

Den 31 december 2016 hade Östhammars kommun 1716 medarbetare med tillsvidareanställning, en relativt sett trygg anställningsform. Vid samma tidpunkt fanns 248 visstidsanställda (198 kvinnor och 50 män), motsvarande 174 årsarbetare. Dessutom hade vi under året 1064 timvikarier (864 kvinnor och 200 män), motsvarande 169 årsarbetare. Sammanlagt blir det minst 1312 personer (1062 kvinnor och 250 män) som har haft en relativt sett otrygg anställningsform under året.

Av våra 1716 anställda är 86 procent kvinnor, men bara två tredjedelar av cheferna är kvinnor. Ledningsgruppen består av 60 procent kvinnor. Av tillsvidareanställda kvinnor har 57 procent en heltidsanställning. Motsvarande siffra för män är 82 procent. Majoriteten av våra medarbetare finns inom vård och omsorg samt inom förskola och skola.

Kompetensförsörjning

Under året har 148 personer lämnat sin anställning i Östhammars kommun, varav 53 har gått i pension. 95 personer har alltså slutat av andra anledningar. Detta ger

oss en total personalomsättning på 8 procent, men variationen mellan olika enheter är stor. Därför kan olika typer av åtgärder behövas för att möta våra medarbetares olika behov. Under perioden 2017-2020 fyller 141 av våra medarbetare 65 år och kan gå i pension. Majoriteten av dessa arbetar inom förskolan, grundskolan samt vård och omsorg.

Utöver att ersätta avgångar har vi ett behov att rekrytera behöriga lärare, ofta inför ny termin eller nytt skolår, samt vikarier för lediga tillsvidareanställda. Vi har därför annonserat efter personal vid 177 tillfällen under året.

Kompetensförsörjningen blir alltmer en utmaning även i stora yrkesgrupper, såsom lärare och undersköterskor. Antalet sökande minskar och är nu 7,5 sökande per ledigt jobb. Samtidigt lyckades bara 75 procent av våra rekryteringsförsök under 2016. I den ökande konkurrensen med både det offentliga och det privata behöver Östhammars kommun vara mer synlig. Vi måste kunna erbjuda en attraktiv och hållbar anställning samt effektiva och tydligare rekryteringsprocesser.

Arbetsmiljö och hälsa

Under 2016 har det systematiska arbetsmiljöarbetet satts i fokus, eftersom en god arbetsmiljö är grunden för ett hållbart arbetsliv och en välfärd av god kvalitet. Arbetsmiljö kommer att fortsätta att vara en nyckelfråga i strävan att vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare, och för att kunna ha en god ekonomisk hushållning.

De flesta chefer och skyddsombud, totalt cirka 130 personer, har under 2016 påbörjat en tredagarsutbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete. Utbildning har planerats och genomförts internt som ett samarbete mellan arbetsgivaren och en representant för de fackliga organisationerna.

Under 2016 har kommunfullmäktige tagit beslut om

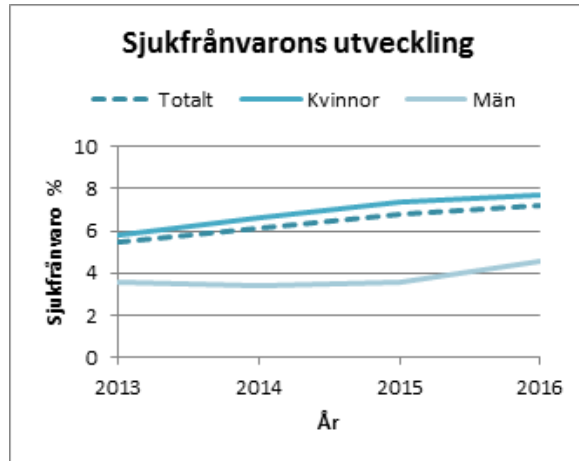
31-/12 2016	Tillsv. anst	Tillsv. anst. som årsarb.	Visstid anst. som årsarb.	Timanst som års- arb.	Visstid +timanst	Övertid omräknat till årsar- bete
Totalt kommunen	1 716	1 549	174	169	18 %	31
Barn & utbildning	645	611	82	31	16 %	0,1
Socialförvaltning	708	610	53	124	22 %	19,7
Teknisk förvaltn	159	142	6	10	10 %	3,5
Kommunledning	66	68	9	0	12 %	0,2
Arbete & sysselsättn	78	63	18	2	24 %	0,5
Kultur & fritid	36	31	3	3	16 %	0,9
Bygg & miljö	24	24	4	0	14 %	0,1
Ant årsarbetare						
2015	1 701	1 519	159	170	18 %	28
2014	1 663	1 470	123	162	16 %	24
2013	1 700	1 501	149	172	18 %	27

Förvaltningsberättelse

riktlinjer som förtydligar vem som har ansvar för att genomföra olika typer av arbetsuppgifter i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Nämndernas reglementen har också förtydligats vad gäller arbetsmiljöansvar.

Sjukfrånvaron i kommunen ökade något under 2016 till 7,2%, vilket motsvarar cirka 118 årsarbetare. Långtids-sjukfrånvaro över 59 dagar har ökat och utgör nu hälften av all sjukfrånvaro.

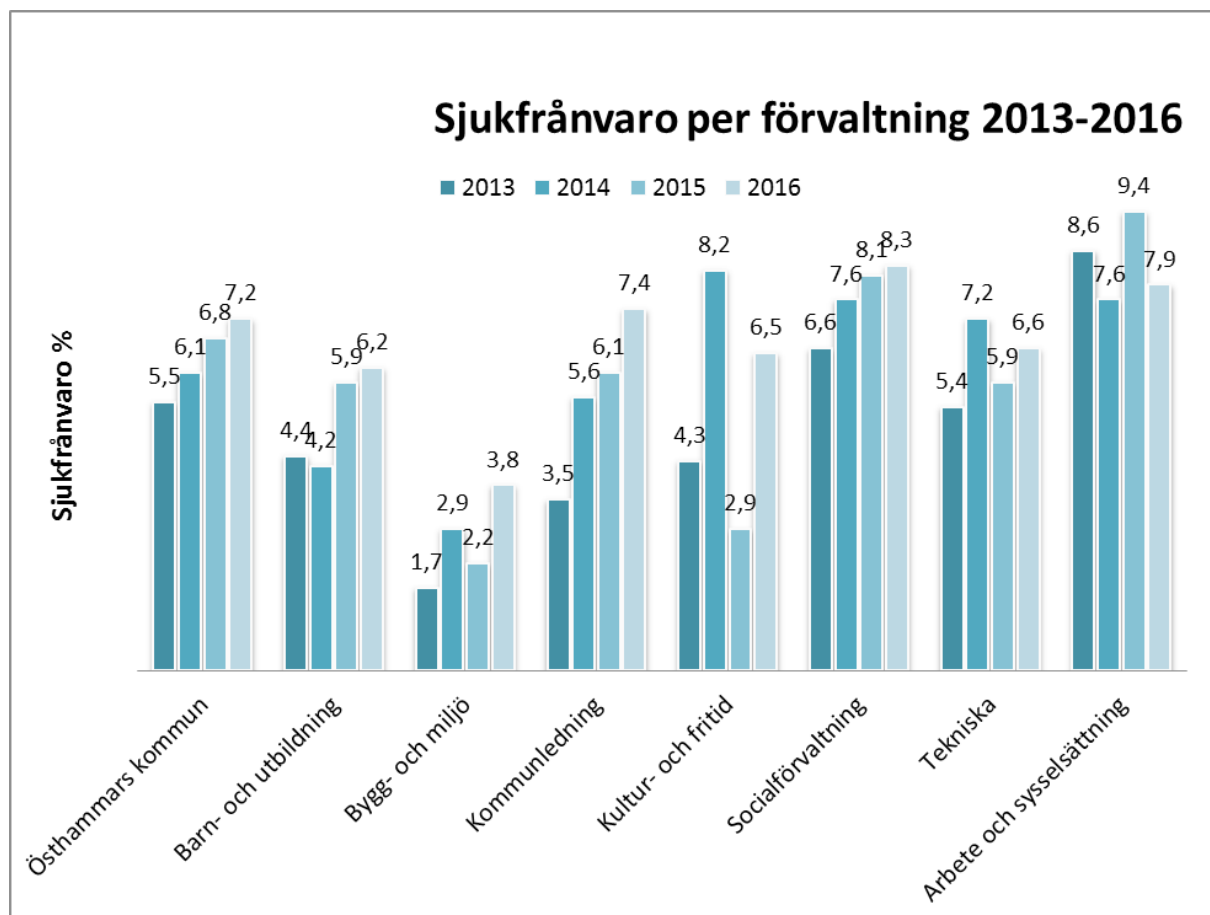
Gruppen kvinnor har en fortsatt högre sjukfrånvaro än gruppen män, vilket är en utveckling i hela riket. Totalt sett står gruppen kvinnor för cirka 90 procent av sjukfrånvaron i kommunen.

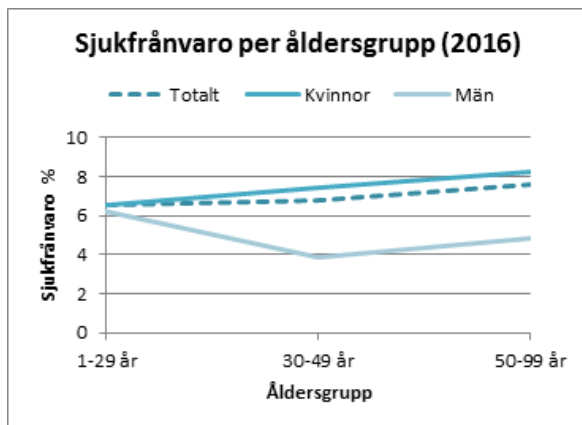

Vi ser också att sjukfrånvaro fördelar sig olika på förvaltningarna, dels i genomsnitt, dels könsuppdelat. Olikheterna kan delvis bero på organisatoriska och strukturella skillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade verksamheter.*

*(ref: Arbetsmiljöverkets projektrapport *Inspektioner av kvinn- och mansdominerad kommunal verksamhet, hemtjänst och teknisk förvaltning (2014:3)*)

Förvaltning	Sjukfrånvaro %	
	Kv	Man
Barn & utbildning	6,9	2,8
Bygg & miljö	5,7	0,9
Kommunledning	7,8	6,5
Kultur & fritid	8,9	2,6
Socialförvaltning	8,6	5,3
Tekniska	6,6	6,5
Enheten för arbete & sysselsättning	8,0	7,9
Östhammars kommun	7,7	4,6

Risken att bli sjuk är också olika beroende på vilken åldersgrupp man tillhör. I den yngsta åldersgruppen, upp till 29 år, har män och kvinnor ungefär lika hög sjukfrånvaro, men därefter sjunker mäns sjukfrånvaro, medan kvinnornas ökar.

Löner och förmåner

Den totala kostnaden för löner, arvoden och övriga ersättningar 2016 var 849 mnkr. Av detta gick 596 mnkr till löner, 198 mnkr till arbetsgivaravgifter mm och 49 mnkr till pensioner.

Anställda i Östhammars kommun får subventionerad friskvård för upp till 1000 kr per år. Under 2016 nyttjade 2027 personer (1 776 kvinnor och 251 män) denna möjlighet till en kostnad på 1,9 mnkr.

2016 års löneöversyn resulterade i en genomsnittlig löneökning på 2,81% (3,04% för kvinnor, 2,72% för män). Under året gjordes särskilda satsningar på lärare och undersköterskor. Medianlönen per månad omräknat till heltidslöner var därmed 25 350 kr för kvinnor och 29 000 kronor för män.

Medarbetarundersökning

Under 2016 genomfördes ingen medarbetarundersökning. Istället har samtliga förvaltningar arbetat med förbättringar kring fokusområden utifrån 2015 års resultat. Nästa medarbetarundersökning kommer att ske under hösten 2017.

Förvaltningsberättelse

Resultaträkning

mnkr		Kommunen	Kommunen	Koncernen	Koncernen
		2015	2016	2015	2016
Verksamhetens intäkter	not 1	306,1	373,5	449,7	523,7
Verksamhetens kostnader	not 2	-1 318,2	-1 375,7	-1 395,0	-1 466,4
Avskrivningar	not 3	-57,2	-60,2	-85,4	-90,4
Verksamhetens nettokostnader		-1 069,3	-1 062,4	-1 030,6	-1 033,0
Skatteintäkter	not 4	939,4	969,6	939,4	969,6
Generella Statsbidrag och utjämning	not 5	153,2	165,9	153,2	165,9
Finansiella intäkter	not 6	1,3	1,3	0,3	1,5
Finansiella kostnader	not 7	-4,6	-3,3	-14,4	-11,8
Resultat före extraordinära poster o skatter		20,1	71,0	47,9	92,0
Extraordinära poster		0,0	0,0	0,0	0,0
Bokslutsdispositioner	not 8	0,0	0,0	2,1	-1,2
Skatter	not 8	0,0	0,0	-10,1	-4,2
Årets resultat		20,1	71,0	39,9	86,6

Kassaflödesanalys

mnkr		Kommunen	Kommunen
		2015	2016
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat		20,1	71,0
Ökning (+) /minskning (-) av avsättningar	not 17	0,3	-2,5
Rearesultat avyttring av anläggningstillgångar		-3,5	-6,2
Justering för bokslutsdispositioner o skatt	not 8	0,0	0,0
Koncernmässig justering		0,0	0,0
Justering för av- och nedskrivningar	not 3	57,2	60,2
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		74,1	122,5
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordringar	not 14	-67,1	-17,8
Ökning (-)/minskning (+) förråd mm	not 13	0,6	0,5
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder	not 19	37,6	11,4
Medel från den löpande verksamheten		45,2	116,7
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	not 9	-1,9	-1,1
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	not 10,11	-82,8	-79,5
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	not 10, 11	3,1	6,2
Omfört till omsättningstillg (expl.fastgh)	not 13	0,0	0,0
Medel från investeringsverksamheten		-81,7	-74,4
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Ökn (+)/minskn (-) av övriga långfristiga skulder	not 18	54,7	-0,4
Ökn (-)/minskn (+) av långfristiga fordringar	not 12	0,0	0,0
Medel från finansieringsverksamheten		54,7	-0,4
ÅRETS KASSAFLÖDE	not 15	18,2	41,8
Likvida medel vid årets början		39,0	57,6
Likvida medel vid periodens slut		57,2	99,5
<i>*2015-12-31 var likvida medel i enlighet med not 15. I kassaflödesanalys 2015 ingick ej behållning på plusgirot</i>			

Balansräkning

mnkr		Kommunen 2015	Kommunen 2016	Koncernen 2015	Koncernen 2016
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar	not 9	3,7	5,1	3,7	5,1
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	not 10	1 083,6	1 090,6	1 878,6	1 892,0
varav pågående byggn prod		75,1	52,8	79,3	69,5
Maskiner o inventarier	not 11	57,8	69,9	63,4	76,0
Finansiella anläggningstillgångar	not 12	27,7	27,7	5,7	5,7
Summa anläggningstillgångar		1 172,8	1 193,2	1 951,4	1 978,7
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd/exploatering	not 13	1,5	1,0	1,6	1,0
Kortfristiga fordringar	not 14	158,6	176,3	115,0	147,5
Kassa och bank	not 15	57,6	99,5	57,6	99,5
Summa omsättningstillgångar		217,7	276,9	174,2	248,1
SUMMA TILLGÅNGAR		1 390,6	1 470,1	2 125,6	2 226,8
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
SUMMA EGET KAPITAL					
varav resultatutjämningsreserv	not 16	640,2	711,2	764,7	857,9
varav årets resultat		22,3	22,3	22,3	22,3
		20,1	71,0	39,9	86,6
AVSÄTTNINGAR					
not 17					
Avsättningar för pension och likn. förpliktelser		31,0	28,1	31,0	28,1
Uppskjuten skatt		-	-	32,3	31,6
Övriga avsättningar		14,1	14,4	14,1	14,4
Summa avsättningar		45,1	42,5	77,4	74,2
SKULDER					
Långfristiga skulder	not 18	464,7	464,3	914,2	918,2
Kortfristiga skulder	not 19	240,6	252,0	369,3	376,5
Summa skulder		705,3	716,3	1 283,5	1 294,7
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		1 390,6	1 470,1	2 125,6	2 226,8
Poster inom linjen					
Borgensättaganden	not 20	561,5	551,9		
Pensionsförpliktelser äldre än 1998, inkl löne- skatt	not 21	496,1	480,1		
Avtalade leasingkontrakt	not 22	3,8	3,1		
Externa hyresavtal	not 22	364,9	352,0		

Förvaltningsberättelse

Fem år i sammandrag

RESULTATRÄKNING (mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Intäkter	273,1	287,0	263,2	306,1	373,5
Kostnader	-1 215,1	-1 217,0	-1 218,4	-1 318,2	-1 375,7
Avskrivningar	-50,8	-50,2	-51,8	-57,2	-60,2
Verksamhetens nettokostnader	-992,8	-980,2	-1 007,0	-1 069,3	-1 062,4
Skatteintäkter och generella statsbidrag	1 004,4	1 029,9	1 054,9	1 092,6	1 135,4
Finansnetto	-3,4	-4,8	-6,1	-3,3	-1,9
Resultat före extraordinära poster	8,2	44,8	41,8	20,1	71,0
Extraordinära intäkter/kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	8,2	44,8	41,8	20,1	71,0
Nettoinvesteringar (mnkr)	58,9	169,4	257,1	81,8	77,7
BALANSRÄKNING (mnkr)	2012	2013	2014	2015	2016
Anläggningstillgångar	853,2	970,2	1 145,9	1 172,8	1 193,2
Omsättningstillgångar	190,7	170,9	132,9	217,7	276,9
Summa tillgångar	1 043,9	1 141,1	1 278,8	1 390,6	1 470,1
Eget kapital	533,5	578,3	620,1	640,2	711,2
Skulder och avsättningar	510,4	562,8	658,7	750,4	758,9
Summa skulder och eget kapital	1 043,9	1 141,1	1 278,8	1 390,6	1 470,1
FINANSIELLA NYCKELTAL	2012	2013	2014	2015	2016
Resultatets andel av skatteintäkter (%)	0,8	4,3	4,0	1,8	6,3
Verksamhetens nettokostnad av skatteintäkter (%)	98,8	95,2	95,5	97,8	93,6
Finansnettots andel av skatteintäkter (%)	0,3	0,5	0,6	0,3	0,2
Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringar (%)	100	56	40	94	169
Kassalikviditet (%)	82	79	65	90	109
Soliditet (%)	51	51	48	46	48
Soliditet inklusive pensionsåtaganden (%)	2	3	8	10	16
Övrigt					
Antal invånare	21 262	21 352	21 374	21 563	21 822
Utdebitering (kr)	21,69	21,69	21,69	21,69	21,69
Eget kapital (kr/inv.)	25 092	27 083	29 012	29 690	32 586
Skulder/avsättningar (kr/inv.)	24 005	26 360	30 818	34 799	34 775

Noter (mnkr)

	Kommunen 2015	Kommunen 2016	Koncernen 2015	Koncernen 2016
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Verksamhetens intäkter enligt driftredovisningen	655,2	745,2	494,6	557,7
<i>varav reavinst vid avyttring av anläggningstillgångar</i>	3,5	6,2	3,5	6,2
<i>varav jämförelsestörande post, återbetalning AFA</i>	9,2	0,0	9,2	0,0
Interna poster kommunen/elimineringar inom koncernen	-349,1	-371,7	-44,9	-34,0
Summa verksamhetens intäkter	306,1	373,5	449,7	523,7
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Verksamhetens kostnader enligt driftredovisningen	-1 667,3	-1 747,4	-1 439,9	-1 500,4
Interna poster kommunen/elimineringar inom koncernen	349,1	371,7	44,9	34,0
Summa verksamhetens kostnader	-1 318,2	-1 375,7	-1 395,0	-1 466,4
Not 3 Avskrivningar				
Planenliga avskrivningar	-57,2	-60,2	-85,4	-90,4
Summa avskrivningar	-57,2	-60,2	-85,4	-90,4
Not 4 Skatteintäkter				
Preliminära skatteintäkter	940,1	974,0	940,1	974,0
Slutavräkning föregående år	-1,6	0,0	-1,6	0,0
Slutavräkning innevarande år, prognos	0,9	-4,4	0,9	-4,4
Summa skatteintäkter	939,4	969,6	939,4	969,5
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning				
Utjämningsbidrag för inkomstutjämning	129,7	146,6	129,7	146,6
Strukturbidrag	2,2		2,2	
Regleringsbidrag	0,0	-0,7	0,0	-0,7
Generella bidrag	1,6	4,5	1,6	4,5
Regleringsavgift	-0,8		-0,8	
Kommunal fastighetsavgift	47,8	49,3	47,8	49,3
Kostnadsutjämningsbidrag	-8,3	-11,9	-8,3	-11,9
Avgift för LSS utjämning	-19,0	-21,9	-19,0	-21,9
Summa generella bidrag och utjämning	153,2	165,9	153,2	165,9
Not 6 Finansiella intäkter				
Ränteintäkter	1,3	1,3	0,3	1,5
Utdelning aktier och andelar				
Övriga finansiella intäkter				
Summa finansiella intäkter	1,3	1,3	0,3	1,5
Not 7 Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-4,1	-2,9	-14,0	-11,5
Övriga finansiella kostnader	-0,3	-0,4	-0,2	-0,4
Nedskrivning av finansiell anläggningstillgång	0,0	0,0	0,0	
Räntekostnader pensionsavsättning	-0,2	0,0	-0,2	
Summa finansiella kostnader	-4,6	-3,3	-14,4	-11,8
Not 8 Skatter och bokslutsdispositioner				
Avsättning till/uttag från periodiseringsfond	-	-	2,1	-1,2
Skatt på årets resultat	-	-	-10,1	-4,2
Justering obeskattade reserver	-	-	0,0	
Summa skatter	0,0	0,0	-8,0	5,4
Not 9 Immateriella anläggningstillgångar				
Redovisat värde vid årets början	2,6	3,7	2,6	3,7
Årets investeringar	1,9	-4,9	1,9	-4,9
Årets avskrivningar	-0,8	6,2	-0,8	6,2
Redovisat värde vid årets slut	3,7	5,1	3,7	5,1
Avskrivningstid	3-5 år	3-5 år	3-5 år	3-5 år
<i>Linjär avskrivningstid för alla immateriella tillgångar</i>				

Förvaltningsberättelse

	Kommunen 2015	Kommunen 2016	Koncernen 2015	Koncernen 2016
Not 10 Mark, byggnader, tekniska anläggningar				
Anskaffningsvärde	1 843,8	1 859,9	2 992,0	3 038,1
Ackumulerade av- och nedskrivningar	-760,2	-769,4	-1 113,3	-1 146,1
Bokfört värde	1 083,6	1 090,6	1 878,6	1 892,0
Avskrivningstider	10-50 år	10-50 år	10-100 år	10-100 år
<i>Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar</i>				
Redovisat värde vid årets början	1 062,2	1 083,6	1 814,0	1 878,6
Direktbokn. mot eget kapital (byte av redovisningsprincip)	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringar	68,6	59,6	142,9	95,9
Värde av avyttringar och uttrangerade anläggningstillgångar	-3,1	0,0	-8,9	0,0
Avskrivningar	-44,2	-47,2	-69,8	-76,9
Överföring från eller till annat slag av tillgång	0,0	-5,5	0,3	-5,6
Redovisat värde vid årets slut	1 083,6	1 090,6	1 878,6	1 892,0
Not 11 Maskiner och inventarier				
Anskaffningsvärde	230,2	181,4	255,6	207,9
Ackumulerade av- och nedskrivningar	-172,4	-111,5	-192,2	-131,9
Bokfört värde	57,8	69,9	63,4	76,0
Avskrivningstider	3-20 år	3-20 år	3-20 år	3-20 år
<i>Linjär avskrivning tillämpas för samtliga maskiner och inventarier</i>				
Redovisat värde vid årets början	53,4	57,8	58,8	63,4
Investeringar	14,3	19,9	15,5	21,5
Redovisat värde av avyttringar och uttrangerade anläggnings- tillgångar	0,0	-0,5	-1,6	-0,5
Avskrivningar	-9,9	-11,3	-9,4	-12,5
Överföring från eller till annat slag av tillgång	0,0	4,0	0,1	4,2
Redovisat värde vid årets slut	57,8	69,9	63,4	76,0
Not 12 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier och andelar koncernföretag				
Östhammars Industrifastigheter AB	0,6	0,6	-	-
Östhammars Vård och Omsorg AB	1,0	1,0	-	-
Hargs Hamn AB	16,4	16,4	-	-
Grundfondskapital Östhammarshem	4,3	4,3	-	-
Summa aktier och andelar koncernföretag	22,3	22,3	-	-
Aktier och andelar				
Kommuninvest	1,3	1,3	1,3	1,3
Visit Östhammar AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Övriga	0,1	0,1	0,5	0,4
Summa aktier och andelar	1,5	1,5	1,9	1,8
Förlagsbevis Kommuninvest	3,8	3,8	3,8	3,8
Bostadsrätter	0,1	0,1	0,1	0,1
Långfristiga fordringar				
Ideella föreningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Dannemora Förvaltning AB	-	-	0,0	0,0
Summa långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar	27,7	27,7	5,7	5,7
Not 13 Förråd				
Exploatering bostadstomter	1,5	1,0	1,5	1,0
Övriga förråd och lager	-	-	0,1	-
Summa förråd	1,5	1,0	1,6	1,0
Not 14 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	13,9	14,4	20,4	23,8
Upplupna intäkter och förutbetalda kostnader	54,0	61,7	54,1	63,1
Övriga kortfristiga fordringar	90,7	100,2	40,5	60,7
Summa kortfristiga fordringar	158,6	176,3	115,0	147,5

	Kommunen 2015	Kommunen 2016	Koncernen 2015	Koncernen 2016
Not 15 Kassa och bank				
Plusgiro	0,5	1,7	0,5	1,7
Bank	57,2	97,8	57,2	97,8
Summa kassa och bank	57,6	99,5	57,6	99,5
Not 16 Eget kapital				
Ingående balans eget kapital enligt fastställd balansräkning	620,1	640,2	726,8	764,6
<i>varav resultatutjämningsreserv</i>	22,3	22,3	22,3	22,3
Effekt på eget kapital Östhammarshem (övergång till K3)	0,0		0,0	
Direktbokning mot eget kapital Östhammarshem	0,0		0,0	
Eliminering obesk. reserver Hargshamn AB föregående år	0,0		-2,1	6,7
Avveckling Räddningstjänsten Norduppland	0,0		0,0	
Årets resultat	20,1	71,0	39,9	86,6
Summa eget kapital	640,2	711,2	764,6	857,9
Not 17 Avsättningar				
Avsättning till pensioner				
Ingående avsättning	31,0	31,0	31,0	31,0
Pensionsutbetalningar	-1,5	-1,1	-1,5	-1,1
Nyintjänad pension	0,3	2,3	0,3	2,3
Ränte- och basbeloppsuppräkringar	-0,1	0,1	-0,1	0,1
Förändring löneskatt	0,0	-0,6	0,0	-0,6
Övrigt	1,3	-3,5	1,3	-3,5
Summa utgående avsättning till pensioner	31,0	28,1	31,0	28,1
<i>varav löneskatt</i>	<i>6,0</i>	<i>-5,5</i>	<i>6,0</i>	<i>-5,5</i>
Del av avsättningen som tryggats genom försäkring	21,7	22,1		22,1
Övriga avsättningar				
Återställande av deponi				
Ingående värde vid årets början	13,8	14,1	13,8	14,1
Nya avsättningar	0,3	0,3	0,3	0,3
Utgående avsättning deponi	14,1	14,4	14,1	14,4
Avsättningen avser återställande av deponi samt efterbehandlingskontroll. Första delen av deponin beräknas täckas 2017 till en beräknad utgift om 5,1 mnkr, den andra delen beräknas täckas 2041 till en beräknad utgift om 5,1 mnkr				
Avsättning obeskattade reserver och uppskjuten skatt				
Redovisat värde vid årets början	-	-	22,6	32,3
Tidigare års ej eliminerade obeskattade reserver	-	-	-0,4	
Nya avsättningar	-	-	10,1	-0,7
Utgående avsättning	0,0	0,0	32,3	31,6
Summa övriga avsättningar	14,1	14,4	46,4	46,1
Not 18 Långfristiga skulder				
Lån i banker och kreditinstitut	420,0	420,0	869,5	873,9
Anslutningsavgifter och investeringsbidrag	35,0	38,3	35,0	38,3
Medfinansiering Citybanan	4,3	0,6	4,3	0,6
Medfinansiering Hargshamnbanan	2,0	2,0	2,0	2,0
Medfinansiering LV 288	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga långfristiga skulder	3,4	3,4	3,4	3,4
Summa långfristiga skulder	464,7	464,3	914,2	918,2
Not 19 Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	67,4	80,4	85,2	94,2
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	145,3	143,5	152,5	162,6
Övriga kortfristiga skulder	27,9	28,1	131,7	119,8
<i>varav Renhållningsverksamheten</i>	<i>1,0</i>	<i>0,6</i>	<i>1,0</i>	<i>0,6</i>
Summa kortfristiga skulder	240,6	252,0	369,3	376,5
Not 20 Borgensåtaganden				
Stiftelsen Östhammarshem	523,0	521,5	523,0	521,5
Hargs Hamn AB	33,1	25,0	33,1	25,0
S:a kommunägda företag	556,1	546,5	556,1	546,5
Egna hem och småhus	0,6	0,6	0,6	0,6
Föreningar	4,8	4,8	4,8	4,8
Summa borgensåtaganden	561,5	551,9	561,5	551,9

Förvaltningsberättelse

	Kommunen 2015	Kommunen 2016	Koncernen 2015	Koncernen 2016
<i>"Östhammars kommun har i juni 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 278 kommuner som per 2016-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.</i>				
<i>Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.</i>				
<i>Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Östhammars kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2016-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 346 091 313 278 kronor och totala tillgångar till 338 153 308 936 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 967 994 785 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 944 457 323 kronor.</i>				
Not 21 Pensionsförpliktelser				
Ingående ansvarsförbindelse	515,3	496,1	515,3	515,3
Pensionsutbetalningar	-16,9	-17,5	-16,9	-16,9
Nyintjänad pension	3,5	5,0	3,5	3,5
Ränte- och basbeloppsuppräkring	-0,9	2,3	-0,9	-0,9
Förändring av löneskatten	-3,7	-3,1	-3,7	-3,7
Övrigt	-1,2	-2,6	-1,2	-1,2
Summa utgående ansvarsförbindelse	496,1	480,1	496,1	496,1
varav löneskatt	96,9	93,7	96,9	96,9
Del av ansvarförbindelsen som tryggats genom försäkring	0	0	0	0
Utredningsgrad	96%	96%	96%	96%
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	3	3	3	3
Tjänstemän	0	0	0	0

	Kommunen 2015	Kommunen 2016
Not 22 Förpliktelser operationell leasing		
Årets avgifter		
Leasing	3,2	2,8
Serviceavtal	0,1	0,2
Externa hyresavtal kostnader	40,3	39,6
Summa årets avgifter	43,7	42,5
Framtida avgifter		
Leasing	3,8	3,1
varav förfaller inom ett år	2,2	2,4
varav förfaller senare än ett år men inom fem år	1,6	0,7
varav förfaller senare än fem år		
Serviceavtal	0,0	0,2
varav förfaller inom ett år	0,0	0,2
varav förfaller senare än ett år men inom fem år	0,0	0,0
varav förfaller senare än fem år	0,0	0,0
Externa hyresavtal	364,9	352,0
varav förfaller inom ett år	37,8	40,8
varav förfaller senare än ett år men inom fem år	104,6	111,6
varav förfaller senare än fem år	222,5	199,6
Summa framtida avgifter	368,7	355,2

Tillämpade redovisningsprinciper

Allmänna redovisningsprinciper

Kommunen följer i huvudsak den kommunala redovisningslagen (KRL), samt de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning. Resultaträkning, balansräkning, finansieringsanalys och noter redovisas i mnr med en decimal varför avrundningsavvikelser kan förekomma.

Intäkter

Enligt rekommendation RKR 18 ska från 2010 investeringsbidrag och anslutningsavgifter tas upp som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningarnas respektive nyttjandeperiod. Östhammars kommun följer från och med 2011 denna rekommendation

Anläggningstillgångar

Maskiner och inventarier med en ekonomisk livslängd överstigande 3 år eller med en anskaffningskostnad överstigande den av RSV fastställda gränsen för direktavskrivning, aktiveras i balansräkningen. För kommunen gäller beloppsgränsen för direktavskrivning 22 tkr.

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. Investeringsbidrag som erhållits före 2011 reducerar anläggningstillgångens anskaffningsvärde. Tillgången värderas i dessa fall till nettoanskaffningsvärdet vilket ligger till grund för planerlig avskrivning.

Avskrivningar av anläggningstillgångar görs efter en bedömning av tillgångens nyttjandeperiod, viss vägledning finns i SKL:s förslag till avskrivningstider.

Huvudsakligen tillämpas följande avskrivningstider:

<i>Datorer och servrar</i>	<i>3-5 år</i>
<i>Övriga maskiner och inventarier</i>	<i>5-20 år</i>
<i>Bilar</i>	<i>5-10 år</i>
<i>Verksambetsfastigheter</i>	<i>10-33 år</i>
<i>Fastigheter för affärsverksamhet</i>	<i>20-33 år</i>
<i>Markanläggningar</i>	<i>20-50 år</i>
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	<i>3-5 år</i>

Aktier, andelar, bostadsrätter och mark avskrivs inte.

Komponentavskrivningar har tillämpats till en del under 2016. Det är ett omfattande arbete att anpassa kommunens anläggningar till komponentuppdelning.

I kommunen påbörjas avskrivning av anläggningstillgångar månaden efter färdigställandet. Ränta påföres månaden efter att investeringsutgiften skett. Internräntan för 2016 är 2,5%.

Kommunen använder huvudmetoden för redovisning av lånekostnader, d.v.s. lånekostnaderna belastar resultatet för den period de hänförs till. Samtliga lånekostnader har kostnadsförts.

Leasing

Enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 13.1 har kommunen upplysningsplikt om operationella och finansiella leasingavtal. Samtliga leasingavtal redovisas enligt reglerna för operationell leasing. Operationell leasing innebär att leasingavgiften kostnadsförs löpande.

Pensionsskuld

Pensionsskulden är den beräknade framtida skuld som kommunen har till arbetstagare och pensionstagare. Den samlade pensionsskulden återfinns under raderna avsättningar för pensioner, kortfristiga skulder och under raden ”pensionsförpliktelser” som inte har upptagits bland skulder och avsättningar. Denna rad ligger under ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Förpliktelser för pensionsåtagande för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS07.

Pensionskostnader för intjänad individuell del redovisas som upplupen kostnad i bokslutet. Den individuella delen betalas till Skandia året efter intjänandeåret. Under ansvarsförbindelse finns de pensionsförpliktelser som tjänats in av arbetstagare och pensionstagare före 1998.

Enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 2.1 ska kommunen redovisa pensionsförpliktelser till förtroendevald enligt pensionsreglemente som ansvarsförbindelse och avsättning. Kommunen har 2016 tre förtroendevalda som uppfyller kriterierna och ingår i beräkningen för avsättning och ansvarsförbindelsen.

Återställningskostnader

Åtagandet för återställande av kommunens deponi är från och med 2012 redovisade enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 10.2. Övergången har redovisats som en förändrad redovisningsprincip med bokning emot eget kapital.

Bidrag till infrastrukturella investeringar

Enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 6.2 har kommunen valt att redovisa bidrag till infrastrukturella investeringar som en direkt kostnad i resultaträkningen.

Modell för analys av verksamheten

Östhammars kommun använder en modell för beskrivning och analys av kommunens verksamhet. Följande fem perspektiv beskrivs och problematiseras; måluppfyllelse, årets viktiga händelser, prestationer och kvalitet, ekonomiskt resultat och årets verksamhet i ett framtidsperspektiv.

Verksamheten, kommunens mål

Östhammars kommun erhåller årligen avgifter, skatteintäkter och statsbidrag. För dessa ska kommunen utföra lagstadgad verksamhet, men också frivillig kommunal verksamhet. Detta är den stora skillnaden mot ett privat företag. För en kommun är pengar ett medel för att skapa en verksamhet. För ett företag är det tvärtom, verksamheten är medel och pengar eller ekonomisk vinst är målet.

Detta förklarar varför det är viktigt att försöka skapa modeller för att kunna mäta och utvärdera den verksamhet som kommunen utför. Kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning, och när detta mål är uppnått behövs inte mer pengar i kassan utan då handlar det om att leva upp till de verksamhetsmål som sätts, dels av kommunen, dels av lagar och förordningar.

Fem viktiga perspektiv

För att kunna följa och utvärdera verksamheten krävs olika modeller, mer eller mindre avancerade. Östhammars kommun använder en modell som fokuserar på fem perspektiv, nämligen måluppfyllelse, årets viktiga händelser, prestationer och kvalitet, ekonomiskt resultat och årets resultat i ett framtidsperspektiv.

Måluppfyllelse

Under detta perspektiv redovisas hur nämnden har lyckats uppfylla de av fullmäktige och nämnden/förvaltningen fastställda mål. Målen kan delas in i övergripande mål och delmål. En diskussion sker också i vissa nämnder hur man har lyckats leva upp till de lagar, förordningar och planer som berör nämndens verksamhet. Ett sådant exempel är hur barn- och utbildningsnämnden har lyckats svara upp mot skolplanen.

Årets viktiga händelser

Här redovisas de viktiga händelser som har inträffat under året inom nämndens verksamhetsområde. Det kan gälla både drift- och investeringssidan. Exempel är start av ett nytt sjukhem, nya platser i barnomsorgen etc. En fokusering sker på verksamhetsförändringar under året.

Prestationer och kvalitet

Här redovisas eventuella förbättringar och försämringar avseende nämndens kvantitativa och kvalitativa resultat. När det gäller det kvalitativa resultatet handlar det oftast om att försöka beskriva eventuella upplevda kvalitetsförändringar då det oftast inte finns tillgängliga nyckeltal. Det är dock viktigt att beskriva detta då det ger oss ett förhållningssätt till verksamheten som blir mer flerdimensionell.

Ekonomiskt resultat

Här redovisas en ekonomisk analys av verksamheten. Det innebär både en analys av nämndens resultaträkning och enskilda verksamhets- eller organisationsområden. Väsentliga avvikelser, positiva som negativa, lyfts fram och kommenteras. En koppling görs mot måluppfyllelse och viktiga verksamhetsförändringar. Här beskrivs också på ett översiktligt sätt nämndens investeringsutfall.

Årets verksamhet i ett framtidsperspektiv

Under denna rubrik diskuteras årets resultat ur ett framtidsperspektiv. Vad har nämnden lärt sig av året som gått? Har den t ex funnit nya former för att bedriva någon verksamhet och vad innebär det i så fall för framtiden?

Kommunstyrelsen

Måluppfyllelse

Syftet med Kommunledningsförvaltningen är att tillhandahålla såväl strategiskt som administrativt stöd till kommunens samtliga förvaltningar och till de förtroendevalda.

För kommunstyrelsens del läggs tonvikten på målområdena: hög tillgänglighet, attraktivitet som arbetsgivare, minskad miljöpåverkan, gott företagsklimat och ökade förutsättningar för delaktighet.

Mätningar visar att tillgängligheten och bemötandet i kommunens kundtjänst är god. Verksamheten har expanderat till att numera omfatta alla kommunens förvaltningar.

Vår attraktivitet som arbetsgivare måste stärkas för att kompetensförsörjningen framöver ska säkras. Nyckeltalsinstitutets index för attraktivitet och jämställdhet, baserat på kommunens verksamhetsstatistik, är ännu inte klart för 2016. Utfallet 2015 är nedslående, vilket gör att två av tre styrtalet i dagsläget inte uppnås.

Flera naturvårdsprojekt slutfördes under året, dock sjönk kommunen i Miljöaktuells ranking.

Beträffande delaktighet uppnås inte målet. En rad insatser har genomförts, såsom exempelvis nyhetsflöde på webben och utställning av översiktsplanen. Inte heller målet för gott företagsklimat uppnåddes.

Årets viktiga händelser

- Mark- och miljödomstolens kungörelse av ansökan om slutförvar av använt kärnbränsle, vilket innebär att kommunen går in i ett nytt skede i prövningsprocessen.
- Rekordhögt antal nyanlända flyktingar som ledde till akut bostadsbrist. En förvaltningsövergripande arbetsgrupp tillsattes med uppdraget att verka för att kommunen ska klara av sina åtaganden i bostadsanvisningslagen och samtidigt balansera Socialförvaltningens behov av bostäder.

- Under året har kommunfullmäktige bland annat antagit Översiktsplan 2016, jämställdhetsstrategi, nya riktlinjer för systematiskt arbetsmiljöarbete, nya miljömål, policy för hållbar utveckling samt ny informations- och säkerhetspolicy.
- Införandet av förvaltningsmodellen pm3 påbörjades. Upphandlingen av en länsgemensam e-tjänsteplattform och implementeringen av kommunens nya ekonomisystem slutfördes.
- Antalet deltagare inom Daglig verksamhet ökade med 8 procent och hade det högsta antalet någonsin under de tjugo år LSS-lagen funnits.

Prestationer och kvalitet

Kommunen har instiftat både ett kvalitetspris och ett utvecklingspris för att uppmärksamma, premiera och uppmuntra givande insatser inom den kommunala verksamheten. Priserna har rönt mycket positiv uppmärksamhet. Prestationerna som belönas med utvecklingspriset ska utgå från medborgarbehov och vara kopplade till kommunfullmäktiges mål.

I syfte att stärka infrastrukturen, vilket är en förutsättning för kravet på en ökande digitalisering, har flera satsningar inom IT-området genomförts. Diskussioner för bättre kvalitetsstyrningen med stöd av ett förbättrat ledningssystem har initierats under året.

Kommunstyrelsens internkontrollplan ska säkerställa en ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet där tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer följs. Arbetet omfattar en risk- och väsentlighetsanalys inklusive åtgärder och uppföljning, något som betonades i den nya metodiken som implementerades 2016.

Ekonomiskt resultat

Verksamheten visar ett överskott på 4,3 mnkr.

Årets verksamhet i ett framtidsperspektiv

Viktiga utmaningar under 2017 blir att tydliggöra kommunstyrelsens stödjande roll gentemot kärnverksam-

Resultaträkning

mnkr	2014	2015	2016
Intäkter	53,5	52,4	63,7
Kostnader	-161,9	-162,1	-172,5
varav personalkostn	-65,8	-66,6	-68,6
varav lokalkostn	-4,3	-4,4	-4,3
Nettokostnader	-108,4	-109,7	-108,8
Budget	-110,7	-109,0	-113,1
Årets resultat	2,3	-0,7	4,3

Verksamhetsområde

mnkr	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Politik	-7,5	-7,1	0,4
Stab	-10,5	-8,7	1,8
Strategienhet	-4,7	-3,8	0,9
Ledn- o verksamhetsstöd	-25,7	-24,0	1,6
Räddningstjänstnämnd	-22,6	-22,9	-0,3
IT-kontor	-12,9	-13,1	-0,2
EAS	-18,7	-19,1	-0,5
Tillväxtkontor	-10,5	-10,0	0,5
Summa	-113,1	-108,8	4,3
Nettoinvesteringar	18,0	10,5	7,5
Stab och politik	15,0	7,9	7,1
Ledn- o verksamhetsstöd	0,0	0,1	-0,1
IT-kontor	2,5	2,5	0,0
EAS	0,5	0,0	0,5

Kommunens verksamhet

---

heterna och kraftsamla för att skapa ett kommunövergripande stöd i kvalitetsarbetet med tydlig planering, uppföljning, analys och utveckling.

Att tillhandahålla effektiva och verksamhetsstödande tjänster inom samtliga Kommunledningsförvaltningens områden blir avgörande för att klara måluppfyllelsen när krav och förväntningar ökar samtidigt som både demografin och det osäkra geopolitiska läget påverkar vår ekonomi negativt. Slutförvarsfrågan och nya regionala samarbeten är andra utmaningar.

Framöver finns ett ökat behov av att satsa på hållbarhet ur flera aspekter - arbetsgivare, tillväxt och socialt - för att stärka kommunen inför framtiden. Styrningen och kvalitetsarbetet blir allt viktigare.

Lokala säkerhetsnämnden

Verksamhetsområde

Den lokala säkerhetsnämndens uppgifter framgår av kärntekniklagen (SFS 1984:3) §§ 19 - 21 och instruktionen för lokala säkerhetsnämnder (SFS 2007:1054). Nämnden ska följa säkerhets- och strålskyddsarbetet och inhämta information om planerat eller utfört säkerhets- och strålskyddsarbete vid de kärntekniska anläggningarna i Forsmark, inhämta information om planeringen av beredskapen mot kärnenergiolyckor vid anläggningarna samt sammanställa materialet och informera allmänheten om det.

Företagen som har kärntekniska anläggningar i Forsmark är Forsmarks kraft-grupp AB (FKA) och Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB).

Årets viktigaste händelser

Lokala säkerhetsnämnden har under året haft sammanträden i februari, april, maj, september och november. Sammanträdet i april var öppet för allmänheten och ägde rum i Tobo i Tierps kommun. Sammanträdet i september var också öppet för allmänheten och hölls i Östhammar.

Aktörerna inom verksamhetsområdet har under året informerat lokala säkerhetsnämnden om följande.

Forsmarks Kraftgrupp AB

- Sammanfattning av driftåret 2015
- Aktuella drift och säkerhetsfrågor
- Information om årets revisionsavställningar
- Strålskyddsmyndighetens beslut om tillståndsvillkor för samtliga kärnkraftverk kopplat mot fysiska skyddet
- FKA:s arbete med åtgärder för att uppfylla temporära krav till 2017 och permanenta krav till 2020
- Drift och säkerhet under 2016
- Arbetet med ett nytt system för oberoende härdkylning

Svensk Kärnbränslehantering AB

- Investeringar pågående och slutförda projekt 2016
- Att m/s Sigrid gått på grund
- Tillståndsprovning KBS 3

Förutom information från de lokala aktörerna har Strålsäkerhetsmyndigheten informerat om deras granskning av ansökningarna för kärnbränsleförvaret.

Den samlade strålsäkerhetsvärderingen 2016 i Forsmark September. Regeringsuppdrag om översyn av beredskapszonen kring kärnkraftsanläggningen i Forsmark

Resultaträkning

mnkr	2014	2015	2016
Intäkter	0,4	0,4	0,4
Kostnader	-0,5	-0,4	-0,4
varav personalkostn	-0,2	-0,2	-0,2
varav lokalkostn	0,0	0,0	0,0
Nettokostnader	-0,1	0,0	0,0
Budget	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	-0,1	0,0	0,0

Teknisk förvaltning

Måluppfyllelse

Förvaltningen arbetar mot kommunfullmäktiges prioriterade mål. Förvaltningen tillhandahåller ändamålsenliga lokaler för de olika kommunala verksamheterna där kontinuerliga avstämningsmöten borgar för fortsatt ändamålsenlighet. Förvaltningen arbetar med förbättrade underhållsplaner för våra verksamhetslokaler. Förvaltningen tillhandahåller fastigheter med god energihushållning. Förvaltningen underhåller kommunala gator, vägar, gång- och cykelvägar samt parker. Förvaltningen lagar ekologisk och näringsriktig kost till förskola, skola och äldreomsorg. Kommunens fastigheter städas på ett effektivt sätt och städningen håller en hög kvalitet.

Årets viktiga händelser

Entreprenörer har antagits för både den nya skolan i Östhammar och för det nya kulturhuset / huvudbiblioteket. Kommunhuset i Östhammar har genomgått värme- och ventilationsombyggnad. Bytet av värmesystem medför att uppvärmningen av kommunhuset kommer att ske på ett mer miljövänligt sätt med närvärme i stället för direktverkande el.

Prestationer och kvalitet

Kommunen har under tidsperioden 2008 – 2016 minskat sin energiförbrukning med 18% vilket dock är lägre än måltalet 20%. Andelen ekologiska livsmedel ökar kontinuerligt. För 2015 var andelen 19% och för 2016 var andelen 24% (måltal 25%).

Ekonomiskt resultat

Den skattefinansierade verksamheten uppvisar ett överskott om knappa 5,9 mnkr. Förvaltningen har under året sålt betydligt mer tomtmark jämfört med budget vilket resulterat i ett överskott om 5,3 mnkr. Kostnaderna för snöröjning var 1,9 mnkr lägre än budget. Bostadsanpassningsbidragen var 1 mnkr lägre budget. Kostnaderna för löpande fastighetsunderhåll var 3 mnkr högre än budgeterat och förvaltningen har betalat 1 mnkr till Gästrike Vatten för omställningskostnader.

Resultaträkning

mnkr	2014	2015	2016
Intäkter	226,2	236,8	237,3
Kostnader	-258,6	-278,2	-278,4
varav personalkostn	-53,6	-54,9	-57,1
varav lokalkostn	-40,4	-40,1	-39,4
Nettokostnader	-32,4	-41,4	-41,1
Budget	-42,3	-43,0	-47,0
Årets resultat	9,9	1,6	5,9

Investeringar

Renovering av förskolan Diamanten pågår. Östhammars kommun, genom Tekniska förvaltningen, står inför tre stora investeringsprojekt; Nya skolan i Östhammar, Kulturhuset Storbrunn och utrustning av Gimo simhall. Mycket tid och resurser kommer att bindas upp under projektiden.

Årets verksamhet i ett framtidsperspektiv

Kommunfullmäktiges beslut att överföra VA-verksamheten till Gästrike Vatten kommer i viss mån även påverka Tekniska förvaltningens skattefinansierade verksamhet. Det kollektivavtal som tecknades mellan Kommunal och SKL under våren 2016 innehåller tydliga mål om att införa heltid som norm. Lokala parter ska processa fram handlingsplaner som ska vara klara senast 2017. Majoriteten av förvaltningens personal är anställd inom städ- eller måltidsenheten och omfattas därigenom av detta avtal. Den statusbesiktning av kommunens simhallar som gjordes hösten 2014 visar på att det finns behov av utrustning även vid badet i anslutning till Frösåkershallen. En allt större inriktning mot ekologiska och närproducerade råvaror ökar kostnaderna för måltidsverksamheten. Behov finns att ta fram detaljplanlagd mark för försäljning av tomter, framförallt finns en ökad efterfrågan i Alunda. Den antagna gång- och cykelvägsplanen gör att förvaltningen kan börja arbeta aktivt med nya projekt.

Verksamhetsområde

mnkr	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Fysisk, teknisk plan	-10,0	-8,4	1,6
Gator och vägar	-21,9	-18,8	3,1
Parker	-5,5	-5,7	-0,2
Bostadsanpassn.bidr.	-3,0	-2,0	1,0
Näringsliv o bostäder	-2,9	-0,4	2,5
Lokaler, verksamhets	-3,7	-5,8	-2,1
Summa	-47,0	-41,1	5,9
Nettoinvesteringar	111,9	49,3	62,7

Teknisk förvaltning

VA verksamhet

Måluppfyllelse

VA-verksamheten har haft en hög leveranssäkerhet av dricksvatten och uppkomna läckor har kunnat lagas inom rimlig tid. En kommunjämförelse av VA-taxan har genomförts. Arbetet med att säkra en god tillgång på vatten för framtida behov pågår men behöver intensifieras.

Årets viktiga händelser

Kommunfullmäktige har fattat beslut om att överföra VA-verksamheten till Gästrikre Vatten. Två nya dricksvattenbrunnar har borrats vid Kyrkholmen, Österbybruk. Detta vattentillskott har inneburit att vatten ej längre behöver transporteras till Österbybruk. Under senhösten uppstod vattenbrist i Alunda varpå vatten behövde transporteras in från Gimo och Uppsala. En konsult har upphandlats för att ta fram en lösning för hur vattenförsörjningen i Alunda kan utökas/förbättras på kort sikt. I uppdraget ligger även att ta fram en vattenförsörjning för framtiden. Vattenskyddsområde och nya vattenskyddsföreskrifter är under framtagande för Börstils och Eds vattentäkter. Den tekniska våtmarken vid Karön är under utvärdering. Ett planerat ledningsunderhåll har avslutats vid Hagagatan, Öregrund.

Prestationer och kvalitet

Förslag till nya skyddsbestämmelser för vattenskyddsområden har tagits fram. Östhammars kommun har deltagit i undersökningen Kritik på teknik. 76% av kommuninvånarna är nöjda eller ganska nöjda med vattnets kvalitet (90% i deltagande kommuner).

Ekonomiskt resultat

Verksamheten uppvisar ett resultat om + 0,7 mnkr (budget + 1,1 mnkr). Verksamheten hade under första kvartalet höga kostnader för transport av vatten till Österbybruk. Vattentransporter till Alunda belastade resultatet under senhöst/vinter. Verksamheten har levererat en större mängd debiterbart vatten än vad som budgeterats; något som ökat intäkterna med 0,7 mnkr. Kostnaderna för planerat underhåll var 1,2 mnkr lägre än budget.

Årets verksamhet i ett framtidsperspektiv

Beslutet att överföra VA-verksamheten till Gästrikre Vatten kommer att medföra en rad arbetsinsatser, såväl administrativa som tekniska, för att harmonisera med Gästrikre Vattens struktur och arbetssätt. Den beslutade VA-strategin kommer på sikt att medföra stora investeringar för utbyggnad av ledningsnätet. Utbyggnaden kommer innebära att stora investeringar behöver göras för att långsiktigt klara kapaciteten i såväl vattenverk som reningsverk. Under kommande år är investeringar nödvändiga för att säkra tillgången till råvatten samt för modernisering av vattenverken.

Resultaträkning

mnkr	2014	2015	2016
Intäkter	33,3	36,1	38,8
Kostnader	-33,3	-36,1	-38,8
varav personalkostn	-6,3	-6,1	-5,4
varav lokalkostn	-0,1	-0,1	0,0
Nettokostnader	0,0	0,0	0,0
Budget	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	0,0	0,0	0,0
	Års-	Utfall	Avvi-
	budget		kelse
Nettoinvestering mnkr	9,3	3,1	6,1

Balansräkning

tkr	2015	2016
TILLGÅNGAR		
Materiella anläggningstillgångar	146 337	166 345
Summa anläggningstillgångar	146 337	166 345
Kortfristiga fordringar	-528	402
Summa omsättningstillgångar	-528	402
SUMMA TILLGÅNGAR	145 809	166 747
EGET KAPITAL OCH SKULDER		
Balanserad vinst - avräkningskonto	-1 169	-1 139
Årets resultat	1 120	666
SUMMA EGET KAPITAL	-49	-473
Skuld Östhammars kommun	124 938	139 789
Anslutningsavgifter o inv.bidrag	17 095	23 743
Summa långfristiga skulder	142 033	163 532
Upplupna kostn. och förutbet. intäkter	1 888	3 668
Summa kortfristiga skulder	1 888	3 668
SUMMA SKULDER	3 776	3 668
SUM EGET KAP. O SKULDER	145 809	166 747

Teknisk förvaltning

Renhållningsverkets verksamhet Måluppfyllelse

Andelen avfall som återvinns ökar, från 25% för 2014 till 30% för 2015, men när ännu ej kommunfullmäktiges mål som för 2016 är 35%

Årets viktiga händelser

En grundförutsättning för att bevara åkermarkens produktionsförmåga är att man ersätter den växtnäring som försvinner genom grödor och djur. En stor del av den fosfor som försvinner från åkermarken återfinns i avloppsreningsverkets slam. Verksamheten har sökt och blivit beviljad LOVA bidrag från Länsstyrelsen för att minska denna problematik. Projektets syfte är att iordningsställa en anläggning för att ta emot och hygienisera slam från källsorterat avlopp. Det hygieniserade slamm ska sedan spridas på åkermark för att återföra fosfor och kväve till produktiv mark. Målet med projektet är att skapa möjlighet för kretslopp samtidigt som det, i en förlängning, kan minska utsläppet av fosfor och kväve från små avlopp till Östersjön. Utplaceringen av bruntnor för insamling av matavfall närmar sig sitt slut; ett hundratal tunnor återstår att ställa ut. En ny lastmaskin har handlats upp och samtidigt har en äldre avyttrats

Prestationer och kvalitet

Den totala mängden avfall är ungefär den samma som tidigare år. Den totala mängden matavfall som samlades in under 2015 var 186 ton och under 2016 var den totala mängden 384 ton. Uppskattning är att insamling av matavfall ska generera c.a. 700 ton per år då systemet är implementerat fullt ut.

Resultaträkning

tkr	2014	2015	2016
Intäkter	31,5	35,9	37,9
Kostnader	-31,5	-35,9	-37,9
varav personalkostn	-3,7	-3,6	-3,7
varav lokalkostn	0,0	0,0	0,0
Nettokostnader	0,0	0,0	0,0
Budget	0,0	0,0	0,0
Årets resultat			
	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nettoinvestering mnkr	2,3	1,6	0,7

Ekonomiskt resultat

Renhållningsverksamheten uppvisar ett underskott om -0,4 mnkr (budgeterat resultat - 0,6 mnkr). Verksamheten har under året haft högre intäkter från verksamhetsavfall, + 1,4 mnkr. Underhålls- och renoveringsarbeten på avfallsanläggningen Vaddika har belastat resultatet med 1,1 mnkr. Kostnaderna för hushållsinsamling blev 1,0 mnkr högre än budget.

Årets verksamhet i ett framtidsperspektiv

Förhållandevis lite plast återvinns i Östhammars kommun. Som ett komplement till förpackningsindustrins insamling av plast, genom producentansvaret, planerar verksamheten att börja insamling av så kallad kommunplast vilket innefattar bl.a. backar, balkonglådor, hinkar, leksaker samt husgeråd av plast. En observerad brist är att relativt mycket wellpapp slängs i fraktionen brännbart. Verksamheten planerar att börja erbjuda alla kommunala verksamheter separat insamling av wellpapp. Som ett sätt att öka möjligheten för fler företag att vara med och räkna, och därigenom förbättra konkurrensen, vid kommande upphandling av transport av brännbart material från Vaddika så kommer ett antal containrar att handlas upp. Arbetet med att öka mängden hushållsavfall som återvinns, snarare än att det går till förbränning, kommer att fortsätta.

Balansräkning

tkr	2015	2016
TILLGÅNGAR		
Materiella anläggningstillgångar	17 011	15 865
Långfr fordr - Östhammars kommun	0	0
Summa anläggningstillgångar	17 011	15 865
Kortfristiga fordringar	171	489
Summa omsättningstillgångar	171	489
SUMMA TILLGÅNGAR	17 182	16 354
EGET KAPITAL OCH SKULDER		
Balanserad vinst - avräkningskonto	1 054	973
Årets resultat	-515	-384
SUMMA EGET KAPITAL	539	588
Avsättning deponi	14 098	14 442
Summa avsättning	14 098	14 442
Upplupna kostn o förutbetalda int.	776	1 323
Summa kortfristiga skulder	776	1 323
Långfr skuld - Östhammars kommun	1 769	0
Summa långfristiga skulder	1 769	0
SUM SKULDER O AVSÄTTN	16 643	15 765
SUMMA EGET KAPITAL, AVS. OCH SKULDER	17 182	16 353

Bygg- och miljönämnden

Årets viktiga händelser

- Flygfotografering av Östhammars kommuns tätorter samt kust.
- Omarbetning av taxor för miljöbalken och alkoholtillsynen.
- Två tjänster har skapats – Kartingenjör och ytterligare en planarkitekt.
- PBL-utbildning hålls för nämnd och berörda inom kommunen.
- Övertagande av försäljningstillstånd (alkohol, tobak, läkemedel).
- Flytt tillbaka till kommunhuset.

Prestationer och kvalitet

- Utökad samarbete mellan Östhammar Direkt och ledningen.
- Stor personalomsättning vid bygglovsverksamheten, medförde längre handläggningstider en period.
- Övertagande av försäljningstillstånd, vi är nu i ett upplärningsskede som leder till sänkt inspektionstakt på livsmedelstillsynen.
- Ökad ärendemängd och övertagande av ny verksamhet har lett till ökad belastning på administrationen vilket leder till förlängda handläggningstider totalt sett, samt en överbelastad administrativ enhet.
- Operativ strandskyddstillsyn genomförd.
- Ny modell för tillsyn enligt miljöbalken inledd. Vi utbildar företag i egenkontroll, som sedan granskas vid tillsyn.
- Vi har slutfört tidigare avloppsinventeringsärenden.
- Vidareutbildning för planarkitekters kunskaper i programmet CAD.
- Utveckling har skett av avloppsinventeringsappen

Ekonomiskt resultat

Årets positiva resultat beror främst på detaljplaneverksamhetens ökade intäkter, då vi nu tagit in de kostnader vi legat ute med under tidigare år. Även kartverksamheten har högre intäkter än budgeterat. Vi har dock ett stort intäktsbortfall. 440 tkr för bygglov p.g.a. en övervägande del enklare ärenden jämfört med tidigare år, samt 330 tkr på miljö- och hälsoskydd som till stor del beror på att avloppsinventeringen inte nått planerad nivå och annan planerad tillsyn har behövt prioriteras. Alkoholtillsynens kostnadstäckning är låg under 2016.

Årets verksamhet i ett framtidsperspektiv

- Då antalet ärenden och tillsyn årligen ökar ser vi ett behov av att stärka upp med mer administrativ personal.
- Vår ambition är att införa nya och omarbetade taxor för miljöbalkens område.
- Flygfotograferingen kommer att ge ett uppdaterat kartmaterial.
- Modellen för att jobba digitalt i fält kommer även att användas inom andra tillsynsområden, vilket sammantaget kommer att öka effektiviteten och korta handläggningstiderna.
- Fortsatta utbildningsinsatser för politiker ger ökad trygghet i beslutsfattande.
- Utökad samarbete för miljöskyddstillsyn mellan Östhammars, Tierps och Älvkarleby kommun med syftet att skapa erfarenhetsutbyte lokalt.
- Regional miljösamverkan. Gemensam tillsyn. (30-40 kommuner).
- För att på längre sikt kunna rekrytera och behålla kompetent personal behövs modernare arbetsmetoder och en flexibla syn på var och hur arbete ska bedrivas.
- I regionen råder brist på personal inom vårt specialområde.

Resultaträkning

mnkr	2014	2015	2016
Intäkter	10,1	13,2	14,7
Kostnader	-14,7	-17,5	-20,8
varav personalkostn	-11,4	-13,5	-14,9
varav lokalkostn	-0,4	-0,5	-0,5
Nettokostnader	-4,6	-4,2	-6,1
Budget	-4,4	-5,3	-6,6
Årets resultat	-0,2	1,1	0,5

Verksamhetsområde

mnkr	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nämnd	-0,8	-0,7	0,0
Kartverksamhet	-1,1	-0,5	0,7
Bygglovsverksamhet	0,6	-0,1	-0,7
Planeringsverksamhet	-1,6	-0,9	0,7
Miljö- o hälsoskydd	-3,7	-3,9	-0,2
Summa	-6,6	-6,1	0,5
Nettoinvesteringar	1,6	0,7	0,9

Kultur- och fritidsnämnden

Måluppfyllelse

Kultur- och fritidsnämnden prioriterar två av kommunfullmäktigemålen under 2016.

Det första målet är KF 3: Östhammars kommun ska vara en kommun där invånarna upplever ökade förutsättningar för delaktighet följs upp vart tredje år med hjälp av ungdomsenkäten LUPP. Nästa gång nämnden genomför enkäten är hösten 2017.

Det andra målet är KF 6: Östhammars kommun ska vara en attraktiv kommun där befolkningen trivs och antalet invånare kontinuerligt ökar. Nämnden har under KF:s mål 6 ett eget mål som nämnden följer upp. Målet är: Östhammars kommuns invånare ska ha tillgång till ett mångsidigt kultur- och fritidsliv som de är nöjda med. Detta uppnår nämnden genom att ha generösa öppettider på biblioteken och sim- och sporthallar och att tillsammans med Upplandsstiftelsen skapa goda möjligheter för alla att idka friluftsliv både i skog och i skärgården samt att tillsammans med föreningslivet skapa förutsättningar för aktiviteter och verksamheter som kommunens invånare kan delta i.

Nyckeltalen Nöjd regionsindex för fritid och Nöjd medborgarindex för kultur och fritid mäts varje år av SCB. Nämnden når inte upp till målet för 2016. Resultatet har även sjunkit i jämförelse med 2015 och största skillnaden är NMI, dvs det medborgare upplever eller tycker om kommunens egen verksamhet. Vid en djupare analys kan man se att männen är mindre nöjda än kvinnorna och att medborgare i åldern mellan 18 – 24 år och 35 – 44 år är minst nöjda.

Årets viktiga händelser

Kultur- och fritidsanläggningar

På grund av fördyrat bygge tog Kommunfullmäktige beslut om att utöka budgeten för Kulturhuset Storbrunn. Bygget är därmed försenat och byggstart sker under våren 2017. Kulturhuset med mötesplats för unga samt biograf och bibliotek beräknas stå klart till sommaren 2018.

Renoveringen av Gimo simhall startade under hösten 2016 och beräknas vara klar senhösten 2017.

Förvaltningen har påbörjat installation av ny gymutrustning på våra samtliga gym i Öregrund, Östhammar, Gimo och Österbybruk.

Elljusspårerna i Österbybruk, Öregrund och Alunda har fått ny belysning, vilket möjliggjorts med stöd från kultur- och fritidsförvaltningen.

Gimo IF Skidklubb har till största delen med stöd av extern finansiering, men även med stöd från kultur- och fritidsnämnden, skapat en konstsnöanläggning för längdåkning. Tillgänglighetsanpassningen av Vällendalen slutfördes inför sommaren 2016.

Biblioteksverksamhet

I september undersöktes luften i bibliotekslokalen på Prästgatan i Östhammar, och under väntan på resultat inhystes verksamheten i begränsad skala i det kommande nya kulturhuset/biblioteket Storbrunn. Under mellandagarna jul-nyår flyttades biblioteksverksamheten tillbaka till Prästgatan, och det drabbade utrymmet i källaren utrymdes och förseglades.

En av kommunens anställda bibliotekarier har inom biblioteksverksamheten fått i uppdrag att arbeta för barn- och ungdomar.

Konst och kultur

Konsten har inventerats i hela kommunen och ett nytt konstregister har införskaffats.

Musik- och kulturfestivalen genomfördes inte i kommunens regi sommaren 2016. I stället ansökte ett flertal kulturarrangörer om bidrag för att själva arrangera olika evenemang.

Östhammars kommun ansökte och fick beviljat medel från MUCF (myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) för att ordna olika gratis aktiviteter på sommarlovet för barn och unga i åldern 6-15 år. Kultur- och fritidsförvaltningen samordnade alla aktiviteter. Medlen ska främja integration och skapa nya kontaktytor mellan deltagare med olika sociala bakgrunder. Totalt deltog 286

Resultaträkning

mnkr	2014	2015	2016
Intäkter	12,8	11,0	11,6
Kostnader	-42,8	-42,0	-43,8
varav personalkostnad	-15,1	-14,8	-14,7
varav lokalkostn	-8,6	-11,6	-11,0
Nettokostnader	-30,0	-31,0	-32,2
Budget	-29,8	-32,9	-33,9
Årets resultat	-0,2	1,8	1,7

Verksamhetsområde

mnkr	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nämnd	-0,7	-0,6	0,1
Turismanläggningar	-0,3	-0,3	0,0
Folkhälsa	-0,1	0,0	0,1
Allm. Kultur-o frit.	-8,5	-9,2	-0,9
Bibliotek	-9,6	-9,7	0,2
Idrotts-och fritidsanläggningar	-13,4	-11,6	1,8
Ungas mötesplatser	-1,3	-0,8	0,5
Summa	-33,9	-32,2	1,7
Nettoinvesteringar	8,8	1,3	7,5

barn och unga i de aktiviteter som erbjuds och könsfördelningen var 48% pojkar och 52% flickor.

Utställningen Badlif invigdes och visades på Upplandsmuseet från juni. Utställningen har delvis möjliggjorts genom Östhammars kommuns överlåtelse av Skötsner Edhlunds bildsamling till museet.

Organisationsförändringar

Ung fritid och hälsa är en ny enhet som har i uppdrag att fokusera på ungas välbefinnande och ungas mötesplatser. Rekrytering av en heltidsanställd ungdomsledare är genomförd. Ny tjänst som evenemangsansvarig och med ansvar för förvaltningens kommunikation är tillsatt. Biblioteksverksamheten är även förstärkt med en enhetschef.

Dialoger

Kultur- och fritidsnämnden har tillsammans med tekniska kontoret genomfört en dialog med intressenter av Rådhusorget kring utformningen av Rådhusorget. Ett förslag till utformning togs fram till kommunstyrelsen för beslut.

Förvaltningen arbetar vidare med att utforma kommande medborgardialoger i syfte att ta fram behovet av och plan för kommunen fritidsanläggningar (kultur, idrott och ungas mötesplatser).

Prestationer och kvalitet

Under höstens flytt av biblioteket i Östhammar jobbade bibliotekarierna hårt för att förändringen skulle bli så smidig som möjligt för invånarna, vilket lyckades mycket bra. Många besökare uttryckte sin tillfredsställelse med servicen under omständigheterna med vänliga ord och blommor, och invånarnas medvetandegrad om det nya kulturhuset höjdes. Flytten innebar dock även en sänkning av besöks- och utlåningssiffrorna för Östhammar, vilket är en delförklaring till de lägre siffrorna i statistiken för 2016.

Antal besök och utlån av media har minskat även 2016. Detta är en trend som håller i sig. Dock ökar antalet utlånade e-böcker.

Antal sålda gymkort är något lägre än satt mål. Orsaken är minskad försäljning i Gimo pga att simhallen är stängd.

Ekonomiskt resultat

Genomförda investeringar 2016 är främst inköp av nytt material till kommunens gym för 970 000 kr.

Intäkterna är högre än budgeterat vilket beror på ej bok-

förda intäkter från 2015 samt ökade intäkter på Österbybruks simhall. Eftersom Gimo simhall har varit stängd hela året har besöken ökat i Österbybruk.

Budgeten för idrottsanläggningar har inte förbrukats. Största orsaken är att personalkostnaderna minskat pga av att Gimo simhall inte har varit öppen.

Föreningsbidragen har ökat med nästan en miljon kronor vilket beror på att nämnden beslutat att ge extra stöd till föreningar som sökt om bidrag för utveckling av egna anläggningar eller lokaler.

Ungas möteplatser har inte förbrukat tilldelade medel vilket beror på att tjänst som ungdomsledare har varit vakant samt att verksamheten för unga inte har genomförts under 2016 i Östhammar.

Årets verksamhet i ett framtidsperspektiv

Förvaltningen har under 2016 utvecklat all kommunikation till media och allmänhet, en mer öppen och tydlig kommunikation är påbörjad. Lärdomar som dragits är svårighet att bemöta invånarnas kommunikationsbehov och vanor som sker genom sociala medier. Detta kommer att vara en utmaning, framförallt när verksamheterna ska öka kommunikationen med de unga. Diskussionerna kring bygget och utformningen av det nya kulturhuset har medfört nya synsätt på vad biblioteksverksamhet kan vara.

Stor del av kommunens föreningsbidrag går till idrottsföreningar. Riksidrottsförbundets nya strategi som siktar mot livslångt idrottande och en mera hälsosam idrott för barn genom minskad specialisering, kan innebära förändringar i prioritering och fördelning av föreningsbidrag och lokalupplåtelse.

Den pågående SKL-processen ”medborgardialog i komplexa samhällsfrågor” kommer att utmyнна i en större kunskap över behovet av lokaler och anläggningar för fritid och kulturaktiviteter. En utförlig nulägesbeskrivning tillsammans med en framtidsvision kommer att skapa underlag till bättre prioritering vid fördelning av verksamhetstid i kommunens lokaler liksom rättvisare bidrag till föreningar med egna anläggningar kopplat till den verksamhet som bedrivs.

Barn- och utbildningsnämnden

Måluppfyllelse

Andelen godkända i alla ämnen har ökat sedan föregående år, men ligger fortfarande under rikets 78,1%. Flickornas resultat ligger i paritet med riket medan pojkarnas resultat ligger under rikets 73,7%. (Skolverket, Siris)

Ingen större förändring jämfört med föregående år av andel i högskolestudier inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning. Kvinnor läser i större utsträckning vidare på högskolan än pojkar, inom tre år efter avslutad gymnasieprogram. Detta följer det nationella mönstret. (SCB)

Skolan har i läroplanen många nationella mål, vilket gör att nämnden inte valt att ha några egna mål.

Det är andra året som screeningen av elevers läskunnighet genomförs i åk 1. Av de resultat som redovisats är det även i år värt att lyfta den påtagliga skillnaden mellan pojkars och flickors läskunnighet, där flickor har bättre läsförståelse än pojkar. (Egen screening)

Det är helt klart att studieron behöver förbättras och motivationen hos eleverna måste öka. Flickor i åk 9 anser i en mycket större utsträckning än pojkar att de får lika chanser till att bli uppmärksammade och bedömda av lärarna. Tryggheten i skolan har ökat hos alla svarande årskurser, tryggast känner sig eleverna på gymnasiet. Nämnas kan att pojkar känner sig överlag tryggare i skolan än flickor. Eleverna i åk 5 upplever i högre grad än åk 9 att de får den hjälp de behöver i sitt skolarbete för att utvecklas. Resultaten är baserade på egen elevenkät.

Godkända kunskapskrav i alla ämnen i åk 6 har sjunkit något sedan föregående år och ligger under riksnittet som är 78,3%. Meritvärdet i åk 9 har ökat från 206,4 till 216 samtidigt som andelen elever som klarat kunskapskraven i alla ämnen har ökat med 8 %. Ett trendbrott är att flickor numera har både högre meritvärden och klarar kunskapskraven i alla ämnen i högre grad än pojkar. (Resultat från Skolverket, Siris)

Svaren från vårdnadshavare i förskolan visar att de är mycket nöjda med verksamheten. Fritidshemmets kvalitet har utvecklats i kommunen men vi behöver satsa på att vårdnadshavare får den information de behöver

om verksamheten. Troligtvis kommer det att bli bättre med kommunikationsplattformen UNIKUM, som nu används av alla fritidshem i kommunen. Egen vårdnadshavarenkät.

Sfi eleverna har ökat väsentligt i antal, trots detta så är måluppfyllelsen med godkända betyg något högre i år än föregående år, Skolverkets kommunblad.

Andel elever i kulturskolan har ökat sedan föregående år, det är betydligt fler flickor än pojkar som deltar i verksamheten. (Egen statistik)

Årets viktiga händelser

Organisationen på förvaltningen förändrades, så att nya verksamhetschefer tillsattes för förskola, grundskola samt gymnasiet och vuxenutbildningen.

En skolplan för 2017-2020 har processats fram och gäller för alla verksamheter inom BOU, kopplat till den finns lönekriterier. Utifrån skolplanen ska varje verksamhet skriva sin skolutvecklingsplan.

En avdelning har startat på en förskola i Östhammar, för barnomsorg på obekvämtid, i dagligt tal omnämnt som "Nattis". På grund av många barn har flera extra avdelningar öppnats. Förskolan Diamanten har under året renoverats. Den pedagogiska omsorgen i Hargshamn avslutades vid halvåret. Skolutvecklingsenheten har utökats med en förskollärare på 50 %. En specialpedagog har anställts till förskolan som ska handleda personal så att tidiga insatser kan sättas in.

128 pedagoger har fått tagit del av lärarlönelyftet. Processen av en ny skola i Östhammar har påbörjats. Klart med statsbidrag för ett fjärde tekniskt läsår på Forsmarks skola. FKA har tagit ett inriktningsbeslut att säga upp avtalet med Östhammars kommun, vilket skulle betyda att sista intag på Forsmarks skola skulle vara nu till hösten 2017.

Antalet nyanlända ökade i alla verksamheter, men i synnerhet på gymnasiet. En organisation för att ta hand om de nyanlända bildades, Östhammars centrum för introduktion i skolan ÖCIS, där samordnare, kurator, SYV

Resultaträkning

mnkr	2014	2015	2016
Intäkter	58,8	60,8	78,9
Kostnader	-531,9	-552,9	-582,2
varav personalkostnad	-285,3	-296,4	-323,1
varav lokalkostn	-82,7	-85,9	-86,8
Nettokostnader	-473,1	-492,1	-503,3
Budget	-475,7	-492,6	-505,2
Årets resultat	2,6	0,5	1,9

Verksamhetsområde

mnkr	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nämnd	-1,2	-1,0	0,2
Kulturskola	-6,1	-5,9	0,2
Förskoleverksamhet	-135,7	-139,9	-4,2
Grundskola	-211,0	-210,2	0,9
Grundskolor	-7,3	-7,5	-0,3
Gymnasieskola	-102,9	-101,6	1,2
Gymnasieskolor	-7,9	-7,7	0,2
Vuxenutbildning	-13,2	-14,7	-1,5
Övrigt	-19,7	-14,7	5,1
Summa	-505,2	-503,3	1,9

Nettoinvesteringar	5,7	5,1	0,6
--------------------	-----	-----	-----

Kommunens verksamhet

och sköterska arbetar.

Ett introduktionsprogram för nyanställda har arbetats fram, där utbildning sker under ett antal dagar det första anställningsåret.

KVV-labbet, kraft, värme och ventilation, i Gimo invigdes. Det är det tredje labbet av detta slag i Sverige.

Prestationer och kvalitet

Specialpedagogen på förskolan har fördjupat kunskaper för personal, bland annat bemötandet för barn med särskilda behov. Det är inte alltid fler antal händer som hjälper barnet, utan det är kunskap om barnets behov som leder till framgång. Ett ständigt förbättringsarbete baserat på Lean-principen driver förskolans arbete framåt.

I matematiklyftet anser lärarna att man märkt en tydlig förbättring när det gäller elevernas förmåga att diskutera, resonera och argumentera för sina lösningar. Eleverna använder sig av fler olika metoder att prova att lösa problem. Förmågan att redovisa sina lösningar har förbättrats. I arbetet med kompensatoriska arbetssätt och strategier har vi inte nått målen, men många goda tankar och diskussioner har väckts och ligger till grund för ett fortsatt arbete med dessa utmaningar

Alla elever i åk 7-9 har nu egen digital enhet. Det är endast Österbyskolan som valt PC, övriga har valt iPad. Förstörelsen av iPads har varit stor på en av kommunens skolor.

Åk 7-9 i Österbybruks skola har fortsatt med sitt deltagande i tävlingen Future City som är ett ämnesövergripande arbetssätt och en tävling, där eleverna ska designa en stad för alla med största möjliga miljöhänsyn. Deltagande skedde med stor framgång.

Bruks gymnasiet samarbetar med näringsliv och högskola, vilket ger eleven en modern utbildning med hög kvalitet. Vuxenutbildningen samarbetar med flera utbildningsaktörer som levererar kurser på distans. Tillika ingår vi i den regionala samverkan (ReSam) som sker mellan kommuner i länet. Vuxenutbildningen har under våren arbetat med en YH utbildning (Yrkeshögskola) och ansökan om ytterligare 4 utbildningar med start läsåret 17/18 genomfördes under hösten.

Verksamhetsmått/Nyckeltal

Redovisat	2015	2016
Kulturskola		
Antal elevaktiviteter	(st) 513	550
Nettokostnad/aktivitet	(kr) 11 329	10 777
Förskola		
Barn i egen verksamh.	(st) 872	892
Varav allmän förskola	(st) 79	76
Nettokostnad/barn	(kr) 109 059	109 841
Barn i ext. verksamh.	(st) 13	13
Kostnad/barn	(kr) 114 444	147 122
Öppen förskola		
Ant kommunala enh.	(st) 1	1
Nettokostnad/enhet	(kr) 682 298	549 068
Pedagogisk omsorg		
Barn i egen verksamh.	(st) 99	85
Nettokostnad/barn	(kr) 95 260	116 051

Barn i ext. verksamh.	(st)	105	115
Kostnad/barn	(kr)	70 383	73 625
Fritidshem			
Barn i egen verksamh.	(st)	788	791
Nettokostnad/barn	(kr)	34 836	37 326
Barn i ext. verksamh.	(st)	21	20
Kostnad/barn	(kr)	33 502	34 535
Grundskola inkl förskoleklass			
Elever i egen verksamh	(st)	2 116	2 170
Nettokostnad/elev	(kr)	90 385	90 975
Elever i ext. verksamh.	(st)	89	87
Kostnad/elev	(kr)	108 578	108 573
Grundskola			
Elever i egen verksamh	(st)	14	16
Nettokostnad/elev,	(kr)	432 882	392 761
Elever i ext. verksamh.	(st)		
Kostnad/elev	(kr)		
Gymnasieskola			
Elever i egen verksamh	(st)	356	402
Nettokostnad/elev	(kr)	137 985	131 225
Elever i annan kommun	(st)	196	177
Kostnad/elev	(kr)	119 490	122 978
Elever i fristående skola	(st)	180	184
Kostnad/elev,	(kr)	122 791	121 090
Gymnasieskolaskola			
Elever i annan kommun	(st)	17	14
Kostnad/elev	(kr)	338 024	378 257
Vuxenutbildning			
Ant elever komvux gr	(st)	22	19
Nettokostnad/elev	(kr)	56 911	68 545
Antal elever komvux gy	(st)	178	142
Nettokostnad/elev	(kr)	33 849	41 363
Antal elever sårvux	(st)	19	18
Nettokostnad/elev	(kr)	92 676	116 701
Antal elever SFI	(st)	58	70
Nettokostnad/elev	(kr)	45 361	45 390
Ant elever Uppdr.utb	(st)	34	54
Nettokostnad/elev	(kr)	25 324	19 561
Antal elever Yrk.högsk	(st)	14	18
Nettokostnad/elev	(kr)	125 894	66 561

Ekonomiskt resultat

Årets utfall för barn- och utbildningsnämndens driftbudget är ett överskott om 1,9 mnkr vilket motsvarar 0,4%.

Nämndverksamheten redovisar ett överskott om 0,2 mnkr vilket beror på lägre kostnad än budgeterat för ersättningar till nämndledamöterna. Även Kulturskoleverksamheten visar ett överskott om 0,2 mnkr vilket beror på personalomsättningar under året.

Verksamheten barnomsorg omfattar öppen förskola, förskola, dagbarnvårdare/pedagogisk omsorg samt fritidshem. Verksamheten visat totalt ett underskott om 3,7 mnkr (-2,8%). Underskottet beror på mer kostnader än budgeterat för köp av extern verksamhet, framförallt köp av extern pedagogisk omsorg, samt underskott i egen verksamhet.

Grundskoleverksamheten inklusive förskoleklass visar en budget i stort sett i balans, + 0,3 mnkr (+0,2%). Grundskoleverksamheten visar ett underskott om 0,2 mnkr (-3,4%) vilket huvudsakligen beror på mer kostnader än budgeterat för skolskjuts.

Gymnasieskoleverksamheten visar ett överskott om 1,2 mnkr (+1,2%) vilket i sin helhet beror på överskott från egen verksamhet. Den egna gymnasieskolan har under

Kommunens verksamhet

året tagit emot ett stort antal nyanlända och rekviderat bidrag från Migrationsverket för dessa. Det har dock tagit tid att bygga upp en fungerande organisation för dessa elever, inte minst har det varit svårt att rekrytera, varför skolan inte hunnit använda hela bidraget 2016.

Östhammars kommun driver ingen egen gymnasiesärskola utan köper detta av annan kommun eller friskolor. Verksamheten visar ett överskott om 0,2 mnkr (2,5%) vilket helt beror på enskilda individers behov och val av program.

Vuxenutbildningen visar ett underskott om 1,5 mnkr (-11,0%). Behoven inom delverksamheterna har ökat, framförallt inom särvtvux, svenska för Invandrare och komvtvux på gymnasienivå.

Posten övrigt inom barn- och utbildningsnämnden består av nämndövergripande administration (bl a kostnad för BOU-kontoret) och korttidstillsyn (kostnad för tillsyn av barn och ungdomar över 12 år inom särskolans personkrets). Sammantaget visar denna post ett överskott om 5,1 mnkr vilket beror på personalomsättningar inom BOU-kontoret och skolledningen samt ej nyttjad reserv inom BOU-kontoret.

Barn- och utbildningsnämnden har arbetat med en investeringsbudget om 5,7 mnkr 2016 och 5,1 mnkr har utnyttjats. De största projekten har varit skolmöbler till Kristinelundsskolan i Östhammar och Olandsskolan i Alunda, utemiljö vid Edsskolan i Östhammar, skolmöbler till Bruksgymnasiet i Gimo, inventarier till förskolan Diamanten i Gimo samt satsningen på ett kraft-, värme- och ventilationslaboratorium (KVV-labb) inom Vuxenutbildningen i Bruksgymnasiets lokaler i Gimo.

Årets verksamhet i ett framtidsperspektiv

Implementering av skolplanen samt skriva skolutvecklingsplaner i varje verksamhet. En handlingsplan för att stärka kvalitén i utbildningen för nyanlända elever ska tas fram. Arbeta för att minska förekomsten av miljögifter i barns vardag. Även en kartläggning för giftfri skola ska påbörjas.

Måluppfyllelsen måste öka på grundskola och gymnasiet. Värdegrundsarbetet måste intensifieras och vara ständigt pågående. Andelen elever som upplever studiero så de kan utföra sina studier, måste öka, i synnerhet i åk 7-9. Ledarskapet i klassrummet måste förstärkas så att eleverna känner delaktighet samt engagemang och får därmed en högre motivation till studier. Det kompensatoriska uppdraget måste förstärkas i alla verksamheter. Elevers hälsa och mående måste förbättras. Genusperspektivet måste finnas med i planering av undervisningen.

Under 2017/2018 startar Läslyftet en satsning för kollegialt lärande för utveckling av elevers läsande och skrivande.

Ett strategiskt arbete för att göra Östhammars kommun till en attraktiv lärarkommun ska påbörjas, för att lättare kunna rekrytera personal till verksamheten. Ett forskningsprojekt ska genomföras tillsammans med Uppsala Universitet om ledarskap i klassrummet och ska pågå till 2020. Parallellt med detta projekt kommer rektorer och förskolechefers pedagogiska ledarskap att utvecklas.

Planera för att ta hand om teknikprogrammet på Bruksgymnasiet 2018, om inriktningsbeslutet från FKA fullföljs.

Färre elever läser grundläggande och gymnasiala kurser på vuxenutbildningen. Om man styr om dessa kurser till enbart distanskurser så skulle utrymme kunna finnas att utveckla yrkesutbildningar t.ex kock och elektriker. En utmaning blir att ta hand om YH utbildningen, om vi får någon av de sökta utbildningarna. Ytterligare en utmaning blir att marknadsföra KVV-labbet.

Socialnämnden

Årets viktiga händelser

Året har präglats av snabba kast inom en mängd områden. Inom området ensamkommande barn har vi gått från ett starkt inflöde av barn till fullständig stiltje för att sedan i slutet av året drivas av ett starkt fokus på hemtagande av barnen till den egna kommunen. Ekonomiskt planerades för ett mindre ekonomiskt underskott. När året är slut kan socialnämnden redovisa ett omfattande överskott. Värdefterfrågan från de äldre har de senaste åren varit relativt konstant. Men under 2016 har en kraftig efterfråganökning kunnat identifieras. Det är främst äldre med demensliknande symtom och behovet av hemtjänst som har ökat. Bostadssituationen för målgruppen inom nämndens ansvarsområde har gått från acceptabel till svår eller bitvis mycket svår. Året har präglats av fortsatt hög personalomsättning. Socialnämnden kan konstatera att utmaningarna under året har varit många och omfattande.

Implementering av nytt verksamhetssystem har påbörjats. Projektering och uppstart av Östhammar direkt. Påbörjat planering gällande övertagandet av Daglig verksamhet. Påbörjat arbetet med blockförhyrning, vilket innebär ett övertagande från Östhammarshem av ansvar för kontrakts- och fakturahantering gällande lägenheter i Särskilt boende. Processen fortsätter under 2017 och beräknas vara klar till halvårsskiftet. Utformat plan för systematiskt arbetsmiljöarbete och plan för personalförskötning och personalstrategi.

En verksamhetschefstjänst HVB för ensamkommande barn började sin anställning i maj. Syftet är att samordna arbetet på våra interna boenden samt utveckla boendekedjor med mål att få ut ungdomar i eget boende. Tjänsten är även tänkt att ha en strategisk funktion i utvecklingen av arbetet med målgruppen.

Volymen av ensamkommande barn har minskat. Under året kom signaler om kraftigt sänkta ersättningar inom området inför kommande år. Planering för att möta de sänkta ersättningarna har påbörjats under året. Bland annat planeras det för att öppna fler platser i egen regi och att ta hem barn som placerats externt.

Trenden med en hög personalomsättning håller i sig, och det är fortsatt svårt att rekrytera socionomer. Vi har under året infört utredningsadministratörer som ett al-

ternativ. Denna yrkesgrupp kan avlasta socionomerna så att de kan fokusera på områden som kräver socionomkompetens. Inom ramen för socialstyrelsens medel för förstärkt bemanning inom socialtjänsten har förstärkning skett med en samordnare på ensamkommande barn utredare. En biträdande enhetschef barn och unga har rekryterats. Internkontrollen har visat på kvalitetsbrister i verksamheten som det behöver arbetas med. Kvaliteten har dock utvecklats i rätt riktning under året.

Boendestödet utbildar sig inom Voss (vård- och stöd samordning) för att ge brukarna möjlighet att bättre kunna styra över sin rehabilitering. Satsning på 12 stegsöppenvård och anhörigstöd inom vuxen missbruk. Utökning av personal på utredning ensamkommande och socialpsykiatri för att möta ökad arbetsbörda. Försörjningsstödet har fokuserat på långvariga ärenden och på ungdomar.

I jämförelse med andra kommuner har Individ- och familjeomsorgen låga kostnader och hög kvalitet på verksamheten.

Fler beslut har tagits enligt LSS (lag om stöd och service), vilket kommer att påverka planeringen för denna målgrupp.

Inom vård och omsorg har fler heltidstjänster skapats och sysselsättningsgrader har ökats. Validerings- och kompletteringsutbildningar till undersköterska inom vård och omsorg har fortsatt även detta år. Det långsiktiga arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet pågår, vilket också kommer att följas upp under 2017. Utifrån förändring av behov har ytterligare demensplatser tillskapats genom konvertering av omvårdnadsplatser vid Olandsgården. Samtliga trygghetslarm i ordinärt boende har digitaliserats under året.

En genomlysning av biståndshandläggning genomfördes 2015. Därefter har åtgärder vidtagits för att tydliggöra biståndshandläggares uppdrag, organisation och ledningsstöd i vardagen. En utveckling har skett mot en mer strukturerad kommunikation mellan biståndshandläggare och utförare.

Kommunstyrelsen har gett socialnämnden i uppdrag att ta fram ny Äldreplan. Socialnämnden har bjudit in och genomfört fem medborgardialoger.

Resultaträkning

mnkr	2014	2015	2016
Intäkter	157,8	187,8	258,1
Kostnader	-518,9	-578,5	-639,5
varav personalkostn	-299,7	-319,6	-341,8
varav lokalkostn	-40,7	-49,9	-46,3
Nettokostnader	-361,1	-390,7	-381,5
Budget	-378,4	-394,7	-404,7
Årets resultat	17,4	4,0	23,2

Verksamhetsområde

mnkr	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nämnd	-1,2	-1,0	0,2
Tillståndsprövning	0,0	0,0	0,0
Gem socialkontor	-17,7	1,2	18,9
Vård o oms. enl SOL	-338,1	-336,0	2,1
Individ o fam.omsorg	-47,7	-45,6	2,1
Summa	-404,7	-381,5	23,2
Nettoinvesteringar	10,3	6,1	4,2

Kommunens verksamhet

Prestationer och kvalitet

Kostnaderna för individ- och familjeomsorgens verksamhetsområden är låga i förhållande till andra kommuner. Även kvalitetsaspekterna ligger bra enligt Socialstyrelsens öppna jämförelser.

Kostnaderna för försörjningsstöd har varit låga men en viss ökning har skett under senare delen av året. Arbetslösheten ligger på ca 2% vilket är historiskt lågt.

Antalet dygn i hvb för missbruksplaceringar har ökat. En satsning på förebyggande och uppsökande arbete görs under 2017 för att försöka stoppa trenden av ökade placeringar.

Andelen ärenden i socialpsykiatri har under året ökat. Boendestödet är mer belastat.

Inför förvaltningens övergång till nytt system för ärendehantering har processer och rutiner fastställts. Nya riktlinjer för myndighetsutövning fastställdes i juni.

Utifrån nämndens interna kontrollplan, har analys och uppföljningar genomförts inom verksamheterna.

Under året har en fortsatt satsning på mötesplatser, kultur i vården och social innehåll skett. En sammanställning över arbetet har lämnats till socialnämnden. En ny tjänst som socialt ansvarig samordnare har inrättats. Kultur- och fritidsförvaltningen och Socialförvaltningen har samverkat för att bättre möta medborgarnas behov samt för att öka kvalitén på det arbete som utförs.

Personalstatistik

Vid årets utgång är 709 personer tillsvidareanställda vid förvaltningen. Utöver det tillkommer ett antal personer med vikariat och uppdragsanställning. 222 440 timmar motsvarande 123 årsarbetare utförs av timvikarier. Av dessa utförs ca 30 000 timmar inom avlösarservice, anhörigvård, ledsagaruppdrag samt inom personlig assistans. Medelåldern bland personalen är 45,6 år och andelen kvinnor är 92%. Pensionsavgångar under året uppgår till 20. Under året har 24 medarbetare avslutat sin kompletteringsutbildning till undersköterska.

Antal personer med beslut under året	2014	2015	2016
Antal färdtjänstinnnehavare	858	837	844
Hjälp i hemmet ordinärt	574	576	613
LSS-beslut	183	176	175
Särskilt boende	322	315	332
Gruppboend Lss	47	47	47
Beslutade timmar			
Hjälp i hemmet *	111 764	114 591	145 655
LSS (pers.ass, ledsagning och avlösning)	21 647	20 650	26 806
* 2016 avses även Ledsagning och avlösning enl SOL			
Missbruksvård/Socialpsyk			
Vård dygn hvb vuxna	2 022	2 435	2 854
Snittkostnad/dygn kr	1 800	1 779	1 647

Antal personer med beslut under året	2014	2015	2016
Barn och ungdom			
Antal dygn i familjehem	8 236	11 838	8 568
Bruttokostn dygn fam.hem kr	978	966	932
Antal dygn i HVB-hem	1 547	249	1 093
Bruttokostnad kr/dygn HVB	2 674	3 369	2 199
Ekonomiskt bistånd			
Antal hushåll	260	218	Gär
Utbetalt/hushåll snitt, kr	6 890	5 964	ej att
Genomsnittlig bidr.tid, mån	5,5	5,3	beräkna

Ekonomiskt resultat

Driftbudget

Socialnämnden redovisar för 2016 ett överskott på 23,2 mnkr.

Gemensamma kostnader visar underskott med 0,2 mnkr beroende på ej budgeterade kostnader för utbytesdatorer.

Vård och omsorgsinsatser enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- o Sjukvårdslagen (HSL) redovisar ett nettoöverskott med 7,0 mnkr varav:

- Underskott: 2,4 mnkr bl a beroende på tjänsteköp av hyrsköterskor, 8,0 mnkr Hemtjänst egen regi och 2,9 mnkr Särskilt boende egen regi.
- Överskott: 2,7 mnkr beroende på ej utnyttjade korttidsplatser, 2,5 mnkr köpta platser Särskilt boende och ofördelade medel 7,9 mnkr.
- Överskott: 0,4 mnkr gällande kapitalkostnader och 6,1 lokalkostnader vilket till största delen beror på att äldreboendet Solgårdens lokaler under året finansierats av andra verksamheter.
- Överskott 1,0 mnkr gällande verksamheterna boendestöd och social psykiatri.

Verksamhet enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialförsäkringsbalken (SFB) redovisar nettounderskott 5,5 mnkr vilket till största delen beror på förväntade återbetalningskrav gällande för mycket utbetald assistansersättning från Försäkringskassan

Missbrukarvård för vuxna redovisar underskott med 1,0 mnkr vilket beror på högre kostnader än budgeterat och förväntat gällande HVB-placeringar och kontaktstöd.

Barn- och ungdomsvård visar underskott på ca 0,5 mnkr till största delen beroende på att kostnader för kontaktstöd varit högre än budgeterat.

Försörjningsstöd visar överskott med 2,5 mnkr bl a beroende på god konjunktur och strukturerat arbete. Kostnader ligger i nivå med 2015 men en viss ökning i slutet av året kan tyda på en kostnadsökning 2017.

Familjerätt och familjerådgivning visar överskott om 1,2 mnkr beroende på att verksamheten under året gått med vakanser.

Verksamhet gällande ensamkommande flyktingbarn visar överskott 19,1 mnkr varav 6,4 mnkr gäller ej uppstar-

tat boende, 2,4 mnkr gäller ej budgeterad Ludvikamoms för 2016. Ej uppbokad ersättning för faktiska kostnader utöver avtal för 2015 ca 4,7 mnkr. Resterande ca 5,0 mnkr beror på återsökta faktiska kostnader utöver avtal gällande 2016, Prognoser visar med stor säkerhet att intäktsöverskott i motsvarande nivå inte kommer att uppstå 2017 p g a att staten aviserat stora sänkningar av ersättningsnivåerna fr o m 20170701.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten visar överskott med 4,2 mnkr vilket främst beror på outnyttjade medel gällande implementering av nytt verksamhetssystem.

Årets verksamhet i ett framtidsperspektiv

Regionförbundet och dess Fou verksamhet övergår i landstingets regi i Region Uppsala. Vad detta kommer att innebära i praktiken är idag oklart.

Arbetet med att färdigställa kvalitetsledningssystemet kommer att pågå under året. Ett stort arbete är att anpassa processerna till det nya verksamhetssystemet Pulsen Combine.

Lagförslag om att göra barnkonventionen till lag finns. Detta torde inte medföra några större skillnader då den beaktas redan idag.

Förslag på ny lag gällande vård av ung, LvU, har tagits fram. Vilka förändringar denna lag innebär är svåra att sätta om. Vid ny lagstiftning behöver ny praxis arbetas fram. Ett syfte med den nya lagen är att stärka barnperspektivet.

Betalningsansvarslagen som skulle införas under 2017 har skjutits upp till 2018. Det kommer att bli ännu viktigare att samplanera med landstinget inför utskrivning från sjukhus då tiden för utskrivning förkortas.

Arbetslösheten förutspås bli fortsatt låg vilket i normalfallet innebär att kostnaderna för individ- och familjeomsorg blir förhållandevis låga, framförallt för försörjningsstöd. En konjunkturförsämring kan innebära ökade kostnader. Inom socialpsykiatrin ses dock ett ökat behov med ökade volymer, vilket kan innebära behov av framtida resursförstärkning.

Mottagandet av ensamkommande barn förutspås att fortsätta vara på en låg nivå. Denna prognos är dock väldigt osäker. Konflikthärda i världen, politiska ställningstaganden och ändringar av lagstiftning kan göra att läget förändras snabbt.

Arbetet mot att bli en attraktiv arbetsgivare och att skapa det goda arbetet fortsätter. Förhoppningen är att personalomsättningen ska minska och att nya medarbetare med adekvat utbildning ska kunna rekryteras vid behov. Tillsammans med personalen arbetas en personalstrategi fram där syftet är att bli en ännu attraktivare arbetsgivare.

Satsning på stärkt grundbemanning inom vård och omsorg kommer att ytterligare förbättra möjlighet till kontinuitet för den enskilde brukaren, samt ökar möjlighet till rekrytering av personal med hög kompetens. Även satsning på möjlighet till kompetensutveckling och karriärvägar inom verksamheten kommer att fortsätta för att möta kommande behov.

Det nya verksamhetssystemet som byggs upp inom förvaltningen ökar möjligheten till mer rättsäker hantering av ärenden och verkställighet av fattade beslut. Verksamheten kommer också att ha ett större fokus på målformuleringar och beställningar av insatser, i och med införandet av IBIC (individens behov i centrum). Även utveckling av system som stödjer ledning av vård och omsorg kan möjliggöra att personella resurser som används till administration kan minskas.

En fortsatt satsning på mötesplatser, kultur i vården och det sociala innehållet kommer att ske utifrån socialnämndens fastställda värdegrund.

Socialnämnden kommer att utveckla möjlighet till digitala trygghetslösningar inom ordinärt och särskilt boende, samt även utbyggnad av välfärdsteknik i samarbete med region Uppsala.

För att möta det ökande behovet av vård och omsorg för den äldre befolkningen, satsar nämnden på aktiv rehabilitering i hemmet, fortsatt utveckling av stöd till anhöriga som vårdar närstående i hemmet, och kompetensutveckling för vårdpersonalen. Verksamheterna inom förvaltningen behöver fördjupa samarbetet för att kunna ge tidiga insatser och stöd för att minska psykisk ohälsa.

Nämnden planerar att ge informationsinsatser om olika alternativ till hur behovet av service kan tillgodoses.

Förändringar i betalningsansvarslagen innebär att sjukhusens utskrivningstider förändras från 5 arbetsdagar till 3 kalenderdagar. Detta medför ett ökat krav på tidigare utskrivningsplanering och samarbete med primärvård och slutenvård. Nämnd och förvaltning behöver stärka samarbetet med region Uppsala för att gemensamt kunna möta det ökade behovet av stöd till personer med demensdiagnos. Behov finns också av gemensam tolkning av överenskommelser och tydliggörande av huvudmännens ansvar gällande främst rehabilitering/hjälpmiddel, och stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning.

Förändringar inom landstingets organisation till Region Uppsala kan komma att förändra kommunens arbetssätt och organisering.

Bolagen i den sammanställda redovisningen

Bolagen i den sammanställda redovisningen Hargs Hamn AB

Ordförande: Jacob Spangenberg

VD: Curt Nilsson

Verksamhetsområde

Bolaget är dotterbolag till Östhammars kommun som äger 78% av kapital och röster. Övriga aktier ägs av Hargs Bruk AB och Mellansvenska Logistiktransporter (MLT) med vardera 11%.

Bolagets ska äga och förvalta fastigheter, bedriva hamnrörelse samt därmed förenlig verksamhet.

Hargs Hamn ska tillhandahålla konkurrenskraftiga och flexibla logistiktjänster för lastning, lossning och lagring av bulkgoods, Ro-Ro-gods och hantering av godstyper som inte innefattas i övriga nämnda godsslag och som förekommer enstaka gånger, projektlaster samt ha en tydlig totalprismodell gentemot sina kunder.

Årets viktiga händelser

Under år 2016 skeppades 323 000 ton gods över hamnen jämfört med 622 000 ton under 2015, den genom-

snittliga fartygslasten minskade från 5 579 till 2 505 ton. Det totala antalet anlöp under året ökade till 129 jämfört med 108 anlöp under år 2015. Ingen malmexport skedde 2016 jämfört med 2015 då 358 000 ton malm exporterades. Under 2016 har 15 fartyg med husmoduler anlöpt hamnen jämfört ned 2 anlöp 2015.

Investeringar

Under de närmaste åren kommer fortsatt utbyggnad av lagerkapacitet och infrastruktur att ske.

Ekonomiskt resultat

Omsättningen under året sjönk till 38,8 mnkr. 2015 var omsättningen 43,8 mnkr. Bolaget redovisar ett resultat efter finansiella poster på -5,9 mnkr efter bokslutsdispositioner redovisas ett nollresultat vilket är detsamma som 2015.

Personal

Under året har bolaget haft 6 anställda, varav 2 kvinnor..

Dannemora gruvfastighet

Årets viktiga händelser

Bolaget har inte bedrivit någon verksamhet under 2016. Däremot fick bolaget tillbaka 5,5 mnkr från konkursboet efter Dannemora mineral. Bolaget har därefter skrivit ner den kvarstående fordran på Dannemora mineral till 0 kr.

Stiftelsen Östhammarshem

Ordförande: Örjan Mattsson

VD: Anders Erixon

Verksamhetsområde

Stiftelsen Östhammarshem har enligt sina stadgar till uppgift att förvärva fastigheter för att därpå uppföra och förvalta bostadshus med tillhörande affärlägenheter och kollektiva anordningar.

Årets viktiga händelser

Etapp III av de omfattande energispar- och upprustningsåtgärderna i bostadsområdet Ulriksberg slutfördes och togs i bruk inför eldningssäsongen i oktober månad. Trygghetsboendet i Alunda invigdes hösten 2015 och de 8 lägenheterna var inflyttade till årsskiftet. Upprustning och förnyelse av kvarteret Fjället i Öregrund färdigställdes.

Ekonomiskt resultat

Årets omsättning har ökat med 6,7 mnkr till 154,4 mnkr inkl hyresbortfall. Antalet outhyrda objekt har medfört ett hyresbortfall på totalt - 3,8 mnkr

Det redovisade resultatet uppgår till 20,1 mnkr en försämring från förra årets resultat om 27,4 mnkr. I årets resultat ingår en skattekostnad på 10,0 mnkr förra året belastades inte resultatet med någon skattekostnad.

Balansomslutningen har ökat till 706,7 mnkr. 2014 var den 661,6 mnkr.

Hållbarhetsbokslut

Strategisk inriktning för ekologiskt hållbar utveckling

Kommunfullmäktige har prioriterat målet att Östhammars kommun ska ha en minskad miljöpåverkan. Detta arbetar vi för inom ett stort antal områden. För att tydliggöra prioriteringar har vi under året beslutat om 4 fokusområden som är särskilt viktiga att arbeta inom. Dessa är Vatten, Natur, Klimat & energi samt Giftfri miljö. Kommunfullmäktige har beslutat om ett antal styrtal som nu alla förvaltningar arbetar för att nå.

Utöver mål och styrtal har kommunen beslutat att uppdatera sin miljöpolicy. Under 2016 beslutade Kommunfullmäktige om att anta en Policy för hållbar utveckling, där den ekologiska delen finns beskriven och tydliggjord. Under 2017 kommer policyn kompletteras med delar inom den sociala hållbara utvecklingen.

Friskare vatten

Ett av kommunfullmäktiges prioriterade mål är friskare vatten. Det ska bland annat ske genom att minska utsläpp av övergödande ämnen och åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i våra sjöar, vattendrag och kustvatten. Vi har under 2016 fortsatt arbetet med att förbättra rutinerna vid detaljplanering och förhandsbesked, för att i tidiga skeden värdera användningen av och påverkan på vattnet. Om vattenkvalitetsfrågan kommer in i tidigare skeden får vi detaljplaner med högre kvalitet och den efterkommande processen kan effektiviseras för exploitören.

Dricksvatten och spillvatten Vatten är en viktig del för den strategiska planeringen, i form av vattentillgång/drucksvatten som tillväxtfaktor, behovet av genomtänkta vatten- och avloppslösningar och inte minst vatten som en viktig kvalitet för boende och besökare. Vi har som mål att en större andel av befolkningen ska kunna ansluta sig till kommunens allmänna spillvattenförande ledningsnät. Under 2016 var 68% anslutna och vi har som mål att 2018 ska vi ha ökat till 71%. Vi har också mål att inrätta och uppdatera skyddsområden för våra kommunala vattentäkter. Idag har 58% av vattentäkterna beslutade skyddsområden och vi har som mål att samtliga områden ska ha ett beslutat skydd. Skyddsföreskrifterna ska uppdateras för de som har föreskrifter äldre än 1980. Idag ligger siffran på 20% men ska upp till 100%. Arbetet pågår med dessa viktiga framtidsfrågor.

Minskad övergödning

En av kommunens stora utmaningar inom vattenområdet är övergödning. Både sjöar och kustområdet har näringshalter långt över värdena för att bedömas ha god status enligt vattendirektivet. Det framgår i de åtgärdsplaner som tagits fram av Vattenmyndigheten. Ett område där övergödningen är särskilt påtaglig är Östhammarsfjärden och Granfjärden. Under 2016 har våtmarken vid Karö varit i drift och vi närmar oss målet på att minska kvävehalterna i utgående vatten med 50%. En annan

källa till utsläpp av näringsämnen är enskilda avlopp. Under året har vi inventerat ett stort antal avlopp och vi arbetar för att öka andelen av nya avloppstillstånd med vattentoalett som har kretslopps lösning. Under 2016 var denna andel 41 % och vi har en bit kvar till målet på 75%. Vi samarbetar med LRF och en enskild lantbrukare i ett projekt för att kunna återföra slam från slutna tankar till åkermark och under 2016 har alla förberedelser gjort så att anläggningen ska kunna börja byggas under 2017.

Samarbeten med andra

Östhammars kommun är aktiv i nätverk och medlemskap i flera förbund och organisationer som rör vattenfrågor. Den största samarbetsparten är Upplandsstiftelsen. De arbetar med konkreta åtgärder i sötvatten som gynnar kustfiskbestånden av abborre och gädda och kartlägger naturvärden i grunda vikar, så att vi ska ha ett bättre underlag för planering längs kusten. Genom medlemskap i Svealands Kustvattenvårdsförbund får kommunen tillgång till gemensamma mätningar av vattenkvalitet, och genom att delta i Uppsala läns vattenvårdsgrupp samarbetar vi med länets övriga kommuner, universiteten och nationella myndigheter.

Natur för människor, växter och djur

Östhammars kommun arbetar på flera sätt med naturvårdsfrågor. En viktig del i arbetet är att inventera och ta hänsyn till naturvärden i detaljplanering och förhandsbesked. Inför detaljplaner kartläggs nu naturvärden tidigt, dels för att ge möjlighet att skydda värdefulla miljöer, dels för att underlätta och effektivisera den fortsatta planeringsprocessen för exploitören.

Grönstruktur i planeringen

Natur och grönstruktur är ur flera perspektiv en viktig del för den strategiska planeringen, både i form av biologiska värden men också i form av sociala och rekreativa värden för både boende och besökare. Kommunen har under 2016 påbörjat ett samarbete med Upplandsstiftelsen för att ta fram ett grönstrukturprogram, med första fokus på de större tätorterna i kommunen. I programmet kommer både tas hänsyn till biologiska värden i form av växter, djur och naturmiljöer, men också vattenhållande värden, rekreativvärden och andra ekosystemtjänster. Vi kommer också fokusera på områden som skola och förskola använder i sin undervisning och för lek. Miljömålet som kommunen beslutat är att till 2018 ska fem sådana områden ha en skötselplan som är anpassad till skolans och förskolans användning.

Tillgängliggörande av natur

Östhammars kommun samarbetar med lokala föreningar och Upplandsstiftelsen i både naturvårds- och friluftslivsfrågor. Under 2016 har flera projekt drivits via lokala naturvårdsmedel (LONA). På Gräsö är det ett samarbete med Gräsöfonden och Upplandsstiftelsen för att producera en utställning som beskriver natur- och kulturvärden på Gräsö. Kommunen har också ett LONA-projekt tillsammans med Ekeby bygdegårdsförening och Upp-

Hållbarhetsbokslut

landsstiftelsen för att utveckla området kring Vällen och öka tillgängligheten i området. Vi har också tillsammans med Upplandsstiftelsen skapat ett Smultronställe ute på Krutudden i Östhammar. Ett av kommunfullmäktiges miljömål är att 10 naturområden ska iordningställas/få ökade kvaliteter fram till 2018 och vi är på god väg inom detta mål.

Klimat och energi

Klimat och energi

Kommunens energi- och klimatarbete syftar till att minska vår organisations utsläpp av klimatpåverkande gaser genom att minska och effektivisera vår energianvändning samt genom att styra om mot förnybara energikällor. Kommunen arbetar även utåtriktat mot företag, organisationen och privatpersoner i samma syfte.

Lokaler och fastigheter

Östhammars kommun har en målsättning att till år 2018 använda 20 % mindre energi i vårt lokalbestånd jämfört med 2014 och tekniska förvaltningen arbetar efter en handlingsplan som tagits fram över prioriterade energibesparande åtgärder. Under 2016 har arbetet fortsatt med driftoptimeringar inom ventilation och uppvärmning samt energieffektiviseringar för uppvärmning och tappning av varmvatten. Mellan år 2010 och 2014 har vi genom energibesparingsåtgärder minskat energianvändningen i våra lokaler med ca: 20 %. Värdena för 2015 och 2016 är något högre än för 2014 och tekniska förvaltningen bedömer det ej sannolikt att man når målsättningen ytterligare 20 % minskning till 2018.

Ett ny pelletseldad närvärmeanläggning har under året färdigställts i Östhammar. Anläggningen försörjer nu kommunhuset, SKB:s lokaler och ett antal fastigheter i centrala Östhammar samt det nya vård- och omsorgsboendet. Renoveringen av kommunhuset har avslutats vilket även innebär energieffektiviseringsåtgärder som fönsterbyte, ny ventilation med värmeåtervinning samt att en konvertering från uppvärmning med elradiatorer till bibränslevärmda vattenradiatorer. Sedan flera år tillbaka är all el som kommunen köper in för vår verksamhet utslutande Bra Miljöval-märkt el.

Under 2016 har nya miljömål antagits där bl.a. en målsättning om solcellsinstallationer på kommunägda fastigheter tagits. Idag har vi en installerad effekt på 11 kW och målsättningen är 80 kW till 2018.

Transporter

Uppföljningen av nyckeltalet för CO₂-utsläpp från tjänsteresor med bil visar att utsläppen ökat något från vår egen bilpark, från 426 ton per år till 431 ton per år. Detta var enligt förväntan pga att tidigare upphandlade fordon med relativt höga CO₂-utsläpp fortfarande är i drift. Under 2016 har en stor upphandling av fordon genomförts där kommunen har tagit ett beslut om en omfattande satsning på elbilar och laddhybrider framöver, i syfte att bryta de fossila bränslenas dominans och bryta trenden med svagt ökande utsläpp istället för minskade. I ett

första skede byts ca: 30 av kommunens 120 fordon ut mot elbilar och laddhybrider, med ambitionen att byta ut samtliga fossilbränsle drivna bilar när marknaden kan erbjuda fungerande alternativ.

Användningen av egen bil i tjänsten behöver fortsätta minska. Den positiva trenden med minskad användning, från 57 700 mil per år 2012 till 39 600 mil 2015 har brutits, då 40 600 mil registrerats för 2016. För att nå KF:s målsättning om 20% minskning av växthusgasutsläppen till 2018 med 2014 som basvärde, krävs förutom satsningen som görs på elfordon att vi 2017 har ytterligare fokus på att ersätta tjänsteresor med bil med kollektiva färdmedel. En resepolicy, som tydligt visar denna önskade riktning tas fram under 2017.

Vad gäller möjligheter för allmänhet och företag i Östhammars kommun att ställa om till elfordon för minskade CO₂-utsläpp, har vi 2016 tillsammans med SKB beviljats stöd ur de statliga Klimatklivspengarna för att bygga offentliga snabbbladdningsstationer i Östhammar och Öregrund. Dessa kommer också att kunna bidra till en smidigare övergång till elbilar i vår kommunala fordonspark.

Utåtriktad verksamhet

Den 19 mars hölls den världsomspännande klimatmanifestationen Earth Hour. Östhammars kommun stödde manifestationen på olika sätt även 2016, bl.a. genom en tävling där i år 20 klasser och förskoleavdelningar i kommunen deltog med olika aktiviteter. Klasserna arbetade bl.a. med WWF:s material och funderade kring hur man kan göra för att minska energianvändningen och utsläppen av klimatpåverkande gaser. Klasserna som engagerade sig deltog i utlottningen av 10 priser á 1000 kr att användas på valfritt sätt av klassen. Under Earth Hourveckan bjöds även i år ca: 150 elever på teaterföreläsning med energi- och klimattema.

Under året har Östhammars kommun ordnat en solcellsmässa i Storbrunn med stort deltagarantal av såväl utställare som besökare. Syftet är att få till fler investeringar i solcellsanläggningar i kommunen och både företag och allmänhet var målgrupp. Positivt är att vi under året fått ett lokalt företag som varit med på träffarna att satsa på att bli leverantör av solcellsprodukter.

Under året har en elbilsturné ordnats tillsammans med tre andra uppländska kommuners energi- och klimatrådgivare, där vi i samverkan med återförsäljare av elfordon gett företag och privatpersoner möjlighet att se och provköra elfordon från flera leverantörer. Man gavs också tillfälle att höra om våra erfarenheter av kommunens två egna elbilar, men även ta del av hur privata elbilsförrare upplever att dessa fordon fungerar i dagligt bruk.

Giftfri miljö

Ekologiska livsmedel och mer närproducerat

Ett av de miljömål KF beslutat om är att vi ska öka andelen ekologiska livsmedel inom kommunal verksamhet till 25%. Under 2016 var 24% av kommunens upphand-

lade livsmedel ekologiska, så vi har lyckats bra att hitta leverantörer. Kommunen arbetar också med att ge större möjligheter för lokala livsmedels-producenter att lägga anbud till kommunens upphandling av livsmedel. En av nycklarna till att fler leverantörer ska kunna lämna anbud har visat sig vara en lokal distributionscentral. Målet är att verksamheten ska bidra till att fler företag ges möjlighet att lämna anbud på kommunens upphandlingar, att antalet transporter och dess miljöpåverkan minskar och att trafiksäkerheten kring verk-samhetslokaler höjs.

Giftpri förskola

Ett annat mål för att minska riskerna med kemikalier, är att vi påbörjat en inventering i alla kommunens förskola enligt metodiken Giftpri förskola. Genom åtgärder utifrån inventeringen som utbyte av vissa produkter, säkrade material vid renovering och nybyggnation med mer, vill vi minska riskerna för våra barn att utsättas för onödiga kemikalier i sin vardag på förskolan. Kommunfullmäktige har också satt upp mål att motsvarande inventering ska påbörjas i skolor.

Social hållbarhet

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Social hållbarhet är av avgörande betydelse för det demokratiska samhället och är helt nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ett socialt hållbart samhälle tål påfrestringar, är anpassningsbart och förändringsbenäget (resilient). (SKL/Folkhälsomyndigheten)

I rapporteringen kring social hållbarhet i Östhammars kommun har vi valt att utgå från rubrikerna Folkhälsa och välfärd, Jämställdhet, Delaktighet och inflytande, Lokal ungdomspolitik, Integration, Arbetsmarknad och Trygghet. Samtliga förvaltningar har erbjudits delaktighet i rapporteringen som sammanställts vid Strategienheten

Folkhälsa och välfärd

Ett mått som ger en bild av befolkningens hälsotillstånd är sjukpenningtalet, dvs hur många dagar en person varit borta från sitt arbete på grund av sjukdom. Resultatrapporten från KKIK (Kommunens kvalitet i korthet) visar att kommunens invånare har ett genomsnittligt sjukpenningtal om 10,7 dagar mot riksmedelvärdet 11,7. Uppdelat på kön: kvinnor 13,2 dagar (15,4) respektive män 8,4 dagar (8,2). Siffror inom parentes är genomsnitt för riket. Försämrade siffror (se nedan), kring andelen unga som mår bra, kan konstateras i länet som helhet, men Östhammars siffror ligger under länet, framför allt i åk 9. Detta är en ögonblicksbild som bör kompletteras med den löpande bild vi har av våra ungdomars mående när vi möter dem i våra respektive verksamheter.

Riksorganisationen Reacta har ett treårigt projekt på

Bruksgymnasiet: Unga makt och Hälsa. Syftet med projektet är att främja och öka ungas självupplevda fysiska, sociala och mentala hälsa. Det handlar om att unga själva tar makten över sin egen hälsa genom att tillsammans med andra unga bilda en förening, ett Hälsoråd. Ett hälsoråd är knutet till skolan och personal från elevhälsan eller lärare fungerar som stödpersoner. Under läsåret har sju hälsoråd startats på Bruksgymnasiet, med elever från olika program. Bland annat har de startat pratgrupper där de pratar om positiv hälsa, spelar fotboll på fritiden eller ordnar hälsofrämjande aktiviteter på skolan på fredagar.

En satsning har genomförts för att förbättra hälsan för kommunens invånare genom information om mat, motion och medicin vid kommunens mötesplatser för äldre. En kampanj har genomförts med stöd från Socialstyrelsen för att bli förhindra fallolyckor i gruppen äldre. Broschyrer, fickfolder samt tips om filmer lämnades ut. Satsning på förebyggande hembesök och information har också bidragit till ökad trygghet för äldre personer som bor i eget hem. Även aktiviteter kring mötesplatser och stöd till anhöriga som vårdar närstående har pågått under året, i samverkan och dialog mellan Kultur-och fritidsnämnd och Socialnämnd, för att bättre möta invånarnas behov.

Den upplevda kvaliteten av hemtjänst och vård på äldreboende har försämrats det senaste året. Det är framförallt män som tycker att kvaliteten har försämrats. Men även bland kvinnorna fortsätter den negativa utvecklingen. Även om det relativa värdet är godtagbart bör en fördjupad analys genomföras för att undersöka orsakerna till denna utveckling. Färre män (68%) än kvinnor (87%) är ganska/mycket nöjda med sitt särskilda boende. För hemtjänster är bilden liknande då 89% av männen är ganska/mycket nöjda mot kvinnornas 93%.

Validering och kompletterande utbildningar till undersköterskor inom vård och omsorg har genomförts för att möta det ökande vårdbehovet. Socialnämnden har också beslutat om införandet av en ny modell för utredning och beslut ”IBIC” (individens behov i centrum), för att öka delaktighet och säkra bedömningar av behov.

Kvinnojourerna i kommunen får årligen verksamhetsbidrag. Det finns för närvarande två organisationer som verkar inom området kvinnofrid. Socialförvaltningen har också ett utvecklat samarbete med brottsofferjouren och en ny familjerådgivning har upphandlats.

Genom statliga medel från MUCF (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor) har kommunen möjliggjort gratis sommarlovsaktiviteter för att främja folkhälsa hos barn och unga i åldrarna 6-15 år.

Jämställdhet

I januari 2016 antog kommunfullmäktige en strategi för jämställdhetsintegrering. Samtliga nämnder och förvaltningar är därmed ålagda att rapportera all individbaserad statistik könsuppdelad från och med redovisningen för 2016, därefter analysera dessa uppgifter och agera utifrån

Hållbarhetsbokslut

resultat av analyserna. Under året har samtliga förvaltningar fått information och stöd i arbetet för att arbeta i enighet med strategin. Uppföljningssystemet Stratsys har anpassats för att möjliggöra den nya könsuppdelade rapporteringen. Flera tjänstepersoner inom kommunen har, via SKL, genomgått utbildning i att leda och styra jämställt.

Jämställdhet är ett stort utvecklingsområde för skolan. Till exempel är andel elever i åk 9 som anser att pojkar och flickor har samma förutsättningar till lärande endast 59,5%. Flickor upplever i högre grad (71%) än pojkar (49%) att det är jämställt. Även vad gäller resultat skiljer det sig åt mellan könen. I Östhammars kommun är 91% (88%) av tjejerna, men bara 82% (85%) av killarna i åk 9 behöriga till ett yrkesprogram. Siffran inom parentes anger medeltal för riket.

Ett dokumentationsverktyg har utarbetats på förskolan när det gäller arbetet mot kränkande behandling, där målet för att jämställdhetsäkra verksamheten också ingår.

Statistik från LOK-stödet (lokalt aktivitetsstöd till föreningar), visar att fler killar är aktiva i föreningsidrotten än tjejer, men de sommarlovsaktiviteter (genom statliga medel från MUCF) som genomfördes under 2016 lockade både killar och tjejer i stor utsträckning.

Inom ramen för samråd i översiktsplaneprocessen fördes dialog med Swe-Q (Sveriges Quinnoråd) gällande boende, infrastruktur och kollektivtrafik.

Delaktighet och inflytande

På kommunens externa hemsida finns ett antal tjänster för att underlätta delaktighet och inflytande för kommunens invånare. Under året har det anordnats tre namninsamlingar, 6 medborgarförslag har besvarats, politiken har mottagit och besvarat åtta frågeställningar och drygt 1790 ärenden hanterades via Östhammar direkts system för synpunkter och klagomål. Kommunen använder sig också av sociala medier i dialog med medborgarna; framförallt Facebook men också Twitter, Youtube och Instagram. Liksom tidigare är speglar inte de goda siffrorna för de praktiska möjligheterna till delaktighet och inflytande (67 % av maxpoäng i KKIK, riksmedel 56%), i siffrorna för hur väl invånarna upplever att dom har insyn och inflytande (34 mot riksmedel 40).

Under senare delen av 2016 lanserades en ny webbplats; Slutförvarsportalen. Syftet är att tillgängliggöra och överskådligt samla all information om slutförvarsprocessen.

För att uppmuntra lokala initiativ finns det möjlighet att bilda utvecklingsgrupper, för att ytterligare stärka den demokratiska processen och möjliggöra för våra kommuninvånare att påverka utvecklingen i kommunen. I januari 2016 antog kommunstyrelsen ett nytt reglemente för utvecklingsgrupperna. Det innebär bland annat ett ökat krav på utvecklingsgrupperna att arbeta för representativitet och fler öppna möten med syftet att bättre förankra utvecklingsgruppernas mandat i den egna orten/bygden. Utvecklingsgrupperna erbjuds även att an-

söka om medel ur en pott, om 100 000 kr, för större och särskilt kostsamma projekt som inte ryms inom budgetramen om 10 000 kr per utvecklingsgrupp och år.

Under året genomfördes utställning av översiktsplanen på alla större orter i kommunen samt via kommunens externa hemsida. En översiktsplan visar kommunens vilja och långsiktiga vision för hur vi ska använda våra mark- och vattenresurser på ett hållbart sätt.

Arbete med framtagande av kommunens äldreplan har skapat en bra grund för förståelse av brukarnas behov inför framtiden. De årligen återkommande dialogerna ”Samtal med socialnämnden” fångar på ett mer operativt sätt de oklarheter och förväntningar som i första hand brukarföreningarna lyfter fram. Inom ramen för kontinuerliga brukardialoger fångas synpunkter upp direkt av berörda verksamheter.

Den formella demokratin är god på kommunens skolor, med klassråd, elevråd och skolråd. Den informella demokratin fungerar dock mindre bra, då inte alla elever känner sig delaktiga. Andelen elever i åk 9 som känner att de får ta ansvar för sitt lärande har sjunkit det senaste året. Måltalet är 100%, men endast 46,1% har svarat att de har delaktighet (pojkar 48% och flickor 44%). Under hösten 2016 genomfördes skoldilaogmöten i Östhammar och Gimo med ca 45 deltagande invånare.

Med syftet att utveckla demokratiska processer och medborgardialog har Östhammars kommun deltagit i ett SIDA-finansierat projekt tillsammans med Pemba municipality i Mozambique. Från Östhammars kommun har både politiker och tjänstepersoner deltagit.

Lokal ungdomspolitik

Ungas möjligheter att träda in i vuxenvärlden påverkas i hög grad av hur samhället är utformat. Med rätt förutsättningar kan unga både forma sina egna liv och bidra till en positiv samhällsutveckling. Ungdomspolitikens mål är att alla ungdomar mellan 13 och 25 år ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor).

Volymer och kostnader för insatser, i jämförelser med andra liknande kommuner, indikerar att den sociala miljön är trygg och säker i Östhammar. Under året har Socialförvaltningen arbetat med att förflytta fokus från placeringar till öppenvårdslösningar och rådgivning. Exempel på detta är öppenvård i form av samtalsstöd för både barn och föräldrar, som bygger på evidensbaserade arbetsmodeller. De placeringar som trots allt måste genomföras sker i allt större omfattning i närmiljön.

Stödet från regionen, för barn med psykisk ohälsa, har försvagats under året på grund av hög rörlighet i deras verksamhet. Ett länsgemensamt utvecklingsprojekt har initierats för att tydliggöra hur första linjens psykiatri för kommunens innevånare ska säkerställas. Arbetet med kvalitetsutveckling av handlägningsprocessen fortsätter inom Socialförvaltningens verksamhetsområde, så även samarbetet med skolan.

Den interna samverkan mellan skola och Socialförvaltning har utvecklats ytterligare under året, bland annat genom en gemensam utbildning/informationsinsats tillsammans med skolans rektorer. Skola och Socialförvaltningen har även gemensamt upprättat en ny arbetsmodell för barn som riskerar att hamna i kriminalitet och droger.

Under 2016 tog det lokala ungdomsrådet form och blev medlemmar i Sveriges ungdomsråd. Östhammars kommun blev också medlemmar i NUNI-nätverket (nationellt nätverk för unga inflytande).

Kultur- och fritidsnämnden baserar ett antal styrtalet på resultaten för enkäten LUPP (lokal uppföljning av ungdomspolitik) och har även lagt in i flerårsbudget att kontinuerligt genomföra och använda LUPP som mätverktyg.

Integration

För att säkerställa det strategiska och långsiktiga arbetet med integrationsfrågorna i kommunen anställdes under våren 2016 en arbetsmarknads- och integrationsstrateg med placering vid kommunledningsförvaltningen.

Under våren bildades en förvaltningsövergripande styrgrupp för integrationsfrågorna med representanter från Barn- och utbildningsförvaltningen, Enheten för arbete och sysselsättning, Kultur- och fritidsförvaltningen, Socialförvaltningen och Kommunledningsförvaltningen. Styrgruppens uppdrag består i att underlätta för nyanlända flyktingar att integreras i Östhammars kommun och att över förvaltnings- och myndighetsgränser och i samverkan med det civila samhället finna lösningar som gör integrationsprocessen effektiv, kvalitativ och innovativ. Även ett integrationsnätverk har bildat, med representanter från det civila samhället (kyrkor, föreningar, studieförbund) och kommunen. Kultur- och fritidsförvaltningen har utvecklat nya samverkansformer med föreningslivet och de asylboenden och boenden för ensamkommande barn som är etablerade i kommunen. Kultur och fritid har i samverkan med Kultur och bildning Uppsala genomfört ett projekt för att främja hälsan hos personer på asylboenden. Friskvårdsaktiviteter har erbjudits ungdomar på HVB-hem. Gratis sommarlovsaktiviteter har erbjudits barn och unga mellan 6-15år. Ca 105 ensamkommande barn erbjudits bostad och trygghet i kommunen. Inspektion av boenden för ensamkommande har genomförts av Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Inga större brister har framkommit vid dessa inspektioner. Mottagandet av ensamkommande barn har minskat under året. Arbetet har därför i högre utsträckning än tidigare fokuserats på att arbeta för att ungdomarna ska flytta ut i eget boende och bli en del av samhället snabbare.

Arbetsmarknad

En väl fungerande arbetsmarknad präglas av hög sysselsättning och låg arbetslöshet och att arbetskraftens potential tas tillvara genom matchning mot de behov som finns. En sådan arbetsmarknad bidrar till sammanhåll-

ningen i samhället och ger alla människor möjlighet att bidra och utvecklas.

För att säkerställa det strategiska och långsiktiga arbetet med arbetsmarknadsfrågor i Östhammars kommun anställdes under våren 2016 en arbetsmarknads- och integrationsstrateg med placering kommunledningsförvaltningen.

Arbetsförmedlingen lokalt och Östhammars kommun har under året arbetat med framtagandet av en bred överenskommelse på det arbetsmarknadspolitiska området om samverkan på lokal och regional nivå. Särskilt stort värde av gemensamma samverkanslösningar finns i frågor som rör lokal- och regional utveckling, kompetensförsörjning samt insatser för nyanlända och för personer med särskilt behov av stöd för att komma i arbete. Överenskommelsen är ett underlag för tydlighet, planering och långsiktighet och syftar till att stödja och vägleda utformningen av samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Östhammars kommun, i samråd med det lokala näringslivet.

Ett arbetsmarknadsprojekt har initierats i samarbete med Arbetsförmedlingen. Projektet ”Tillsammans Östhammar” strävar efter att korta vägen till arbete eller utbildning för bland annat de nyanlända personer som bosätter sig i kommunen. En annan del av projektet riktar sig till unga med funktionsnedsättning. Projektet drivs av Enheten för arbete och sysselsättning.

Ett långsiktigt samverkansarbete kring arbetslivsinriktad rehabilitering sker i form av LOKUS Östhammar och en samverkanskoordinator har anställts vid Socialförvaltningen. Tjänsten är finansierad av Samordningsförbundet Uppsala län. Parterna är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Uppsala och Östhammars kommun. Samverkanskoordinatoren ska stödja samverkan kring personer som aktualiserats av de olika huvudmännen. Målgruppen är personer som bedöms vara i behov av samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering för att öka eller återfå sin arbetsförmåga samt behöver kompletterande stöd för att klara av att delta i, eller förberedas för insatser från någon av samverkansparterna.

Ett arbetsmarknadspolitiskt styrdokument ”Bred överenskommelse om samverkan på det arbetsmarknadspolitiska området mellan Arbetsförmedlingen och Östhammars kommun” har tagits fram av arbetsmarknads- och integrationsstrateg på uppdrag av Styrgrupp arbetsmarknad (Af-chef och förvaltningschefer vid kommunledning, Socialförvaltningen och Barn- och utbildningsförvaltningen) och syftar till att stärka och tydliggöra samverkan och strategier kring målgrupper och kompetensförsörjning. Överenskommelsen har tagits fram i samråd med representanter från det lokala näringslivet.

Trygghet

Det lokala brottsförebyggande rådet Trygg i Östhammars kommun (TRÖ) arbetar med brottsförebyggande åtgärder grundade på statistik från polisen och genomförda undersökningar bland annat ”Liv och hälsa ung”.

Hållbarhetsbokslut

Rådets arbete bedrivs utifrån en samverkansöverenskommelse mellan kommunen och Lokalpolisområde norduppland. I överenskommelsen finns aktörernas åtaganden och gemensamma ansvar beskrivna. Utöver ordinarie arbete i linjen hade TRÖ tre samrådsmöten under 2016. Resultatrapporten för KKIK visar att Östhammars kommun uppfattas som en trygg kommun av invånarna, med indexet 68 mot rikets medelvärde 58.

Andra mått som säger något om kommunens trygghet är tex hur lång väntetiden är i snitt för att få plats på äldreboende från ansökan till erbjudande om plats. I Östhammars kommun är antalet dagar 55, mot medelvärdet för riket som är 58. Uppdelat på kön ser vi att kvinnor får vänta i snitt 58 dagar mot männens 45. Antal dagar för handläggning av ekonomiskt bistånd vid nybesök är 12 för Östhammar och 17 i medeltal för riket. Här saknas uppgift om eventuell skillnad mellan könen.

Redovisningsmodell och finansiella nyckeltal

Den kommunala redovisningslagen reglerar kommunernas redovisningsmodell. Modellen består av resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys.

Resultaträkning

Resultaträkningen är en sammanfattning av årets redovisade kostnader och intäkter. Överstiger intäkterna periodens kostnader innebär det att det egna kapitalet ökar och enhetens finansiella styrka förbättras.

Resultaträkningen delas upp i tre olika resultat. Det första resultat som används är verksamhetens nettokostnader. Det består av intäkter genererade i verksamheten som dragits av mot verksamhetens kostnader och planenliga avskrivningar. Nettokostnaden beskriver det som återstår att skattefinansiera. Underskottet på nettokostnadsnivå reduceras sedan med skatteintäkter och de generella statsbidragen. Finansiella intäkter ökar resultatet och finansiella kostnader minskar resultatet. Det resultat som då erhålls kallas ”resultat före extraordinära poster” eller ”resultat 2”. Det resultat som genereras här ska finansiera årets investeringar och ett eventuellt framtida sparande eller eventuell amortering av långfristiga skulder.

Efter ”resultat 2” kommer extraordinära intäkter och kostnader. Det är poster som inte har något direkt samband med den ordinarie verksamheten som bedrivs i kommunen. Dessa poster blir mer och mer ovanliga i kommuner. Det resultat som nu har framkommit är ”resultat 3” och visar årets resultat för kommunen.

Balansräkning

Balansräkningen beskriver den ekonomiska ställningen vid bokslutstillfället och utgör därmed en förbindelse-länk mellan åren. Den visar det bokförda värdet av kommunens tillgångar och hur dessa har finansierats – externt med främmande kapital (skulder) och internt med eget kapital.

Tillgångarna delas upp i omsättningstillgångar (kassa och bank, placeringar, fordringar, lager) och anläggningstillgångar som är tillgångar som ska innehåsa och utnyttjas under flera år (ex fastigheter och inventarier). På motsvarande sätt delas skulderna upp i kortfristiga och långfristiga samt avsättningar. Kortfristiga skulder förfaller till betalning inom ett år. De övriga skulderna sträcker sig

över flera år. Avsättningar innefattar kommunens pensionsskuld inklusive garantipensioner. En avsättning är definitionsmässigt en skuld som man inte vet hur stor den är eller när den ska betalas.

Finansieringsanalys

Finansieringsanalysen ger upplysning om hur medel har tillförts och hur dessa har använts. Till skillnad från resultaträkningen som redovisar kostnader och intäkter utgår finansieringsanalysen från gjorda inbetalningar eller utbetalningar.

Några finansiella nyckeltal

Balanslikviditet – omsättningstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Ett mått på den kortsiktiga betalningsberedskapen där lager och förråd inkluderas.

Finansiella nettotillgångar – $(\text{fin.anl} + \text{oms/ks+ls})$ i måttet ingår alla finansiella tillgångar på balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt. Måttet speglar den tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmåttet och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medellång betalningsberedskap”.

Kassalikviditet – $(\text{kf} + \text{kp} + \text{kb}/\text{ks})$ är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. Vid 100 % täcks de kortfristiga skulderna av likvida medel, kortfristiga fordringar och kortfristiga placeringar.

Nettokostnadsandel – hur stor andel av skatteintäkterna och generella statsbidrag som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader och finansiella poster.

Rörelsekapital – skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Ett mått på kommunens kortfristiga betalningsberedskap.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna – beskriver hur stor del av kommunens nettoinvesteringar som kan finansieras med skatteintäkter när löpande driften är finansierad.

Skuldsättningsgraden – visar hur stor andel av kommunens tillgångar som är finansierade med främmande kapital.

Soliditet – eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto starkare finansiellt handlingsutrymme.

Lednings- och verksamhetsstöd
Ev frågor om årsredovisningen besvaras av
Fredrik Borgelin, redovisningsekonom, tfn
0173-86120